

Lakiosasto

22.12.1995

Työeläkelaitoksille

KUNTOUTUKSEEN JA TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEISIIN TULEVAT MUUTOKSET

Työkyvyttömyyseläkettä sekä työeläkekuntoutusta koskevat ohjeet on annettu eläkelaitoksille erillisissä kansioissa (yleiskirjeet A 23/91 sekä A 17/91).

Tässä yleiskirjeessä on käsitelty vuoden 1996 alusta voimaan tulevia kuntoutusta ja työkyvyttömyyseläkkeitä koskevia lainmuutoksia, jotka perustuvat työmarkkinajärjestöjen 18.5.1995 tekemään sopimukseen. Edellä mainittujen kansioiden tiedot ovat siten uudistuksia lukuunottamatta edelleen voimassa. Eläketurvakeskus uusii molemmat kansiot myöhemmin.

Ohjeet on valmisteltu yhdessä työeläkelaitosten edustajien kanssa ja Eläketurvakeskuksessa toimiva tulkintaryhmä on ne hyväksynyt.

ELÄKETURVAKESKUS

  
Seppo Pietiläinen

  
Pentti Koivistoinen

Lakiosasto

22.12.1995

## KUNTOUTUKSEEN JA TYÖKYVYTTÖMYSESELÄKKEISIIN TULEVAT MUUTOKSET

## SISÄLLYSLUETTELO

|  |    |
|--|----|
| Yleistä . . . . .  | 1  |
| Käytettäviä termejä . . . . .  | 2  |
| 1 KUNTOUSTUKI . . . . .  | 2  |
| 1.1 Saamisen edellytykset . . . . .  | 3  |
| Työkyvyttömyys . . . . .   | 3  |
| Hoito- tai kuntoutussuunnitelma . . . . .  | 3  |
| 1.2 Kuntoutustuen hakeminen . . . . .  | 4  |
| Tiedottaminen kuntoutusmahdollisuuksista ja muista korvauksista . . . . .        | 5  |
| 1.3 Hakemuksen käsittely . . . . .   | 5  |
| Puutteellinen hoito- tai kuntoutussuunnitelma . . . . .                          | 5  |
| Hoito- tai kuntoutussuunnitelman puuttuminen . . . . .                           | 6  |
| 1.4 Hakemuksen ratkaiseminen . . . . .   | 6  |
| Hakemuksen raukeaminen . . . . .   | 7  |
| Kuntoutustuen myöntäminen . . . . .  | 7  |
| Hakemuksen hylkääminen . . . . .   | 8  |
| 1.5 Yhteydenpito työeläkelaitosten ja Kansaneläkelaitoksen välillä . . . . .     | 8  |
| Ilmoitus hoito- tai kuntoutussuunnitelman hankkimisesta . . . . .                | 8  |
| Ennakoilmoitus- ja neuvottelumenettely . . . . .                                 | 8  |
| 1.6 Kuntoutustukea koskeva päätös . . . . .                                      | 8  |
| 1.7 Kuntoutustuen maksamisen alkaminen . . . . .                                 | 9  |
| 1.8 Kuntoutustuen takautuva maksaminen . . . . .                                 | 10 |
| 1.9 Kuntoutustuen jatkaminen . . . . .   | 10 |
| 1.10 Muutokset kuntoutustuessa . . . . .   | 10 |
| 1.11 Muun eläkkeen muuttuminen kuntoutustueksi . . . . .                         | 11 |
| 1.12 Kuntoutustuen keskeyttäminen ja lakkauttaminen . . . . .                    | 11 |
| 1.13 Päättyneen kuntoutustuen jälkeen myönnettävät eläkkeet ja etuudet . . . . . | 12 |
| Eläkkeet . . . . .   | 12 |
| Kuntoutusraha . . . . .  | 12 |
| 1.14 Kuntoutuskorotus . . . . .  | 12 |
| Vireille . . . . .   | 12 |
| Päätös . . . . .   | 12 |
| Määrä . . . . .  | 13 |
| Osaeläke . . . . .   | 13 |
| Maksaminen . . . . .   | 13 |
| Kulut . . . . .  | 14 |
| 1.15 Valvonta . . . . .  | 14 |
| Hoito- tai kuntoutussuunnitelman toteutumisen valvonta . . . . .                 | 14 |
| Kuntoutustuen saajan ansioiden valvonta . . . . .                                | 16 |
| Ammatillisen kuntoutuksen toteutumisen valvonta . . . . .                        | 16 |
| Ilmoitusvelvollisuus . . . . .   | 16 |
| 1.16 Muutoksenhaku . . . . .   | 16 |

Lakiosasto

22.12.1995

|   |    |
|---|----|
| 2 KUNTOOUTUSRAHA . . . . .  | 16 |
| 3 KUNTOOUTUSTUEN JA KUNTOOUTUSRAHAN EROJA . . . . .                     | 17 |
| Henkilöpiiri . . . . .  | 17 |
| Maksajataho . . . . .   | 17 |
| Tuleva aika . . . . .   | 18 |
| Määrä . . . . .   | 18 |
| Maksamisaika . . . . .  | 18 |
| Maksaminen työnantajalle . . . . .                                      | 18 |
| Kuntoutuksen keinot . . . . .   | 19 |
| 4 TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEEN MYÖNTÄMINEN KUNTOOUTUSRAHAN SAAJALLE . . . . . | 19 |
| 5 OSATYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE . . . . .                                      | 20 |
| 5.1 Edellytykset osaeläkkeen saamiseksi . . . . .                       | 20 |
| 5.2 Ennakkopäätösmenettely . . . . .                                    | 21 |
| Ennakkopäätöksen sitovuus . . . . .                                     | 22 |
| Muutoksenhaku ennakkopäätökseen . . . . .                               | 22 |
| Lopullinen päätös . . . . .   | 22 |
| 5.3 Osatyökyvyttömyyseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen eroja . . . . .       | 23 |
| 6 TULEVAN AJAN OIKEUS . . . . .   | 23 |
| 7 VASTUUNJAKO . . . . .   | 24 |
| 8 VOIMAANTULOSÄÄNNÖKSET . . . . .                                       | 25 |
| 8.1 Kuntoutustuki . . . . .   | 25 |
| 8.2 Kuntoutuskorotus . . . . .  | 25 |
| 8.3 Kuntoutusraha . . . . .   | 25 |
| 8.4 Eläkkeensaajan kuntoutusraha . . . . .                              | 26 |
| 8.5 Takautuva eläke kuntoutusajalta . . . . .                           | 26 |
| 8.6 Osatyökyvyttömyyseläke . . . . .                                    | 26 |
| 8.7 Tuleva aika . . . . .   | 26 |
| 8.8 Entisin perustein . . . . .   | 27 |

LIITTEET

Lakiosasto

22.12.1995

## KUNTOUTUKSEEN JA TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEISIIN TULEVAT MUUTOKSET

Yleistä

Vuoden 1996 alusta työeläkelakeihin tulee useita muutoksia. Muutosten yhtenä pyrkimyksenä on korostaa kuntouttavien toimien ensisijaisuutta pysyvämpiin eläkeratkaisuihin nähden. Määräaikainen työkyvyttömyyseläke muutetaan työhön paluuta edistäväksi kuntoutustueksi, johon pitää aina liittyä hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Lähtökohtana on, että työntekijän hakiessa työkyvyttömyyseläkettä selvitetään ensin mahdollisuutta kuntoutukseen. Tavoitteena on siis työeläkekuntoutuksen lisääminen ja tehostaminen eli työelämään palaamisen edistäminen ammatillisin ja siihen liittyvin lääkinällisin kuntoutustoimin entistä useammassa tapauksissa. Myös kansaneläkeläkiin on otettu vastaavat säännökset kuntoutustuesta.

Osatyökyvyttömyyseläkkeen hakija voi saada ennakkopäätöksen eläkeoikeudesta kuten yksilöllisessä varhaiseläkkeessä. Tällöin hän voi myönteisen päätöksen saatuaan harkita eläkkeelle siirtymistään.

Työeläkelakien uudet muutokset korostavat siis yhtäältä heikentyneen työkyvyn palauttamista ja toisaalta jäljellä olevan työkyvyn ylläpitämistä esimerkiksi yhdistettäessä osa-aikatyö ja osatyökyvyttömyyseläke. Työkyvyttömyysmääritelmät pysyvät kuitenkin ennallaan.

Myös kaikkien ennalta ehkäisevien toimien, joiden tavoitteena on estää työkyvyn menetyksiä, merkitys kasvaa työeläkelakeihin tehtävien muutosten seurauksena. Tätä on korostettu myös työmarkkinajärjestöjen 18.5.1995 tehdyssä sopimuksessa. Suurin osa näistä hyvää työkykyä ylläpitävistä toimista kuuluu työpaikkatasolle eikä työeläkelakien avulla voida suoraan vaikuttaa näihin asioihin.

Tulevaa aikaa koskevia säännöksiä on muutettu muun muassa siten, että tuleva aika voidaan eläkettä laskettaessa ottaa huomioon vain silloin, kun työssäoloaika Suomessa on yhteensä vähintään yksi vuosi viimeisen 10 kalenterivuoden aikana. Tämän tarkoituksena on rajoittaa täysitehoisen eläkkeen myöntämistä niin, ettei sitä myönnettäisi kovin lyhyen työskentelyn perusteella.

Vastaavat muutokset on tehty julkisen sektorin eläkelakeihin.

Lakiosasto

22.12.1995

## Käytettäviä termejä

**Kuntoutustuki** on työkyvyttömyyseläke, joka myönnetään määräajaksi tukemaan työhönpaluuta tilanteissa, joissa sairauspäiväraha-kaus ei ole ollut riittävä työkyvyn palautumiseen.

**Hoito- tai kuntoutussuunnitelmalla** tarkoitetaan kuntoutustuen hakemusvaiheessa yleensä B-lääkärinlausunnon osana olevaa suunnitelmaa, josta ilmenee ainakin se, miten hakijaa voidaan hoitaa. Ammatillisen kuntoutuksen osalta hoito- tai kuntoutussuunnitelma on yleissuunnitelma, jonka pohjalta hakijalle tehdään varsinainen toteuttamissuunnitelma siitä, miten kuntoutus toteutetaan.

**Kuntoutuskorotus** on kuntoutustuen tai eläkkeen saajalle eläkkeen lisänä myönnetty korotus, jota maksetaan ainoastaan työeläkelaitoksen järjestämän aktiivisen kuntoutuksen ajalta täysiltä kalenterikuukausilta.

**Kuntoutusrahaa** maksetaan työkyvyttömyyden ehkäisemiseksi henkilölle, jolle työeläkelaitos antaa ammatillista kuntoutusta.

**Kuntoutuslupaus** annetaan silloin, kun eläkelaitos TEL 4 h §:n nojalla ryhtyy tukemaan kuntoutusta. Eläkelaitos voi antaa kuntoutuslupauksen työelämästä tulevalle henkilölle ja myös kuntoutustuen- tai eläkkeensaajalle, jonka kuntoutusta työeläkelaitos ryhtyy tukemaan. Kuntoutuslupauksen antamispäivää pidetään eläketapahtuma-ajankohtana silloin, kun se annetaan henkilölle, joka ei saa kuntoutustukea taikka eläkettä.

**Harkinnanvaraisella kuntoutusavustuksella** tarkoitetaan sitä avustusta, joka voidaan työllistymisen tukemiseksi maksaa kuntoutusrahan jälkeen.

**Aktiivisella kuntoutuksella** tarkoitetaan työeläkelaitoksen tukemaa ammatillista kuntoutusta, ei kuitenkaan neuvontaa ja elinkeinotukea.

**Ammatillisella kuntoutuksella** tarkoitetaan työeläkelaitosten osalta neuvontaa, kuntoutustutkimuksia, työkokeilua, työhönvalmennusta, uudelleen koulutusta ja elinkeinotukea.

1  
KUNTOUTUSTUKI

Määräaikainen työkyvyttömyyseläke on myönnetty silloin, kun työkyvyn palautumista on pidetty todennäköisenä eläkepäätöstä tehtäessä. Määräaikaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana ei kuitenkaan ole riittä-

Lakiosasto

22.12.1995

västi kiinnitetty huomiota kuntoutusmahdollisuuksien selvittämiseen. Useimmista määräaikaista työkyvyttömyyseläkkeistä on tullut toistaiseksi voimassa olevia työkyvyttömyyseläkkeitä. Kun kuntoutusmahdollisuutta halutaan korostaa, tulee aikaisemman määräaikaisten työkyvyttömyyseläkkeen sijaan kuntoutustuki.

Kuntoutustuesta säädetään uusissa TEL:n 4 §:n 6 ja 7 momenteissa (VEL 9 § 2 ja 3 mom, KES 2 § 10 ja 11 mom). Sen käyttö rajoitetaan tapauksiin, joissa on ryhdytty hoito- tai kuntoutustoimiin ja joissa hakijan työkyvyn voidaan odottaa palautuvan asianmukaisella hoidolla tai kuntoutuksella. Kuntoutustuki myönnetään siten työntekijän kuntoutumisen ajaksi siihen asti kun hänen arvioidaan olevan estynyt tekemästä ansiotyötä työkyvyttömyyden vuoksi. Kuntoutustuki myönnetään yleensä täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruisena. Se voidaan myöntää myös osaeläkkeen suuruisena.

Kuntoutustukeen ja sen saajaan sovelletaan mitä työeläkelainsäädännössä ja muualla laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen saajasta.

### 1.1

#### Saamisen edellytykset

**Työkyvyttömyys** TEL:n 4 §:n 7 momentin (VEL 9 § 3 mom, KES 2 § 11 mom) mukaan kuntoutustukea voidaan myöntää hakijalle, joka on työkyvytön, mutta jonka työkyky voidaan hoidolla tai kuntoutuksella ainakin osittain palauttaa. Jos tämä ei ole mahdollista, hakijalle myönnetään työkyvyttömyyseläke toistaiseksi. Työkyvyttömyysmääritelmiä ei ole muutettu.

Työkyvyttömyyseläkkeen tavoin kuntoutustuki voidaan myöntää vain, jos työkyvyttömyys on kestänyt tai sen voidaan arvioida kestävänsä vähintään vuoden ajan työkyvyttömyyden alusta lukien.

#### Hoito- tai kuntoutussuunnitelma

Kuntoutustuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalle on tehty hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Kuntoutussuunnitelman vaatimisella pyritään kuntoutuksen tehostamiseen ja siihen, ettei eläkkeitä myönnettäisi tarpeettomasti määräaikaisten. Suunnitelmasta tulee ilmetä, että työntekijän työkyky voidaan hoidolla ja/tai kuntoutuksella todennäköisesti palauttaa ainakin osittain.

Pääsääntöisesti hoito- tai kuntoutussuunnitelma tehdään normaalina työvaiheena yleisessä terveydenhuol-

Lakiosasto

22.12.1995

lossa niin perus- kuin myös erikoisairaanhoidon yksiköissä sekä työterveyshuollossa. Suunnitelma sisältyy yleensä uudistettuun B-lääkäarinlausuntoon, josta se muodostaa yhden osan. Hoito- tai kuntoutussuunnitelma voi kuitenkin olla myös hoitavan tahon, Kansaneläkelaitoksen, työeläkelaitoksen tai työvoimaviranomaisten esityksestä erityisessä kuntoutusyksikössä tai -laitoksessa laadittu kuntoutustutkimus tai -selvitys.

TEA:n 11 §:n 2 momenttia on myös muutettu siten, että työkyvyttömyyseläkkeen hakijan pitää liittää hakemuksensa liitteeksi B-lääkäarinlausunto, joka sisältää hoito- tai kuntoutussuunnitelman.

Jos hakemuksen liitteenä ei ole hoito- tai kuntoutussuunnitelmaa tai jos hakemuksen ratkaisemiseksi tarvitaan uusia työkyky- ja kuntoutusselvityksiä, kuntoutustuki voidaan myöntää työkyvyttömälle hakijalle joissakin tilanteissa myös hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelun ajaksi. Edellytyksenä tällöinkin on, että hakijan työkyvyttömyyden arvioidaan kestävänsä vähintään vuoden ajan. Lainmuutoksen voimaantulon jälkeen hoito- tai kuntoutussuunnitelmia saattaa varsinkin alkuaikoina puuttua.

Hoito- tai kuntoutussuunnitelmaa ei edellytetä niissä tilanteissa, joissa hakija todetaan pysyvästi työkyvyttömäksi ja eläke myönnetään toistaiseksi. Suunnitelmaa ei yleensä hankita myöskään silloin, kun ollaan myöntämässä pientä vapaakirjaeläkettä ulkomaille asuvalle henkilölle.

Hoito- ja kuntoutussuunnitelmia tehdään monentasoisia. Hoidollinen puoli suunnitelmassa korostuu, kun työntekijää kohdanneen sairauden tai tapaturman jälkeen annettu hoito todennäköisesti mahdollistaa paluun entiseen tai siihen rinnastettavaan työhön. Kuntoutus taas korostuu silloin, kun tarvitaan mahdollisesti pitempiaikaista ammatillista uudelleenkoulutusta ja mahdollisesti sen lisäksi lääkinällistä kuntoutusta ansiotyöhön palaamisen mahdollistamiseksi.

## 1.2

### Kuntoutustuen hakeminen

Kuntoutustukea haetaan samalla T-lomakkeella kuin toistaiseksi myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä. Lomake on uusittu vastaamaan kuntoutustuesta aiheutuvia muutoksia (liite 1). Hakemukseen on liitettävä B-lääkäarinlausunto, joka sisältää hoito- tai kuntoutussuunnitelman (liitteet 2-3). Suunnitelma voi olla myös erillisenä.

Lakiosasto

22.12.1995

Uudistettu B-lääkäarinlausunto voi olla kaksi- tai nelisivuinen (B 1, B 2), jotka kuitenkin ovat tekstiltään saman sisältöisiä. Eläkehakemuksen ratkaisemista ja työkyvyn arvioimista varten tarvitaan yleensä laajempi, nelisivuinen B-lääkäarinlausunto (B 2, liite 3).

Hakemuksessa ei ole erillistä kohtaa kuntoutustukea varten vaan sen hakeminen on yhdistetty työkyvyttömyyseläkkeen hakemiseen ja ne ovat samassa rastitusvaihtoehdossa (kuntoutustuki/työkyvyttömyyseläke).

Jos eläkkeenhakija ilmoittaa hakevansa sekä kuntoutustukea/työkyvyttömyyseläkettä että yksilöllistä varhaiseläkettä, selvitetään ensin mahdollisuus myöntää kuntoutustuki tai toistaiseksi voimassa oleva työkyvyttömyyseläke. Tällöin eläkelaitos tutkii, onko hakijaa pidettävä työkyvyttömänä. Jos näin on, eläkelaitos selvittää, onko hakija työkyvyttömän toistaiseksi vai voidaanko hänet kuntoutuksella tai hoidolla palauttaa työkykyiseksi. Kuntoutustuki on ensisijainen toistaiseksi myönnettävään työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden. Seuraavaksi selvitetään mahdollisuudet myöntää yksilöllinen varhaiseläke.

Tiedottaminen kuntoutusmahdollisuuksista ja muista korvauksista

Kun ensisijaisuusaika on vahvistettu, Kelan paikallistoimisto entisen kehottamisen sijasta ilmoittaa päivärahan saajalle kuntoutusvaihtoehdoista sekä eläkkeen hakemisesta. Ilmoituskirjeessä mainitaan myös ensisijaisuusajan päättymispäivä.

Sairausvakuutuslain (SVL) mukaan ensisijaisuusaika vahvistetaan silloin, kun päivärahaa on suoritettu 150 päivältä. SVL:n 19 §:n mukaan suorituspäiviin rinnastetaan myös sellaiset päivät, joilta päivärahaa ei ole tulojen pienuuden vuoksi maksettu.

1.3

Hakemuksen käsittely

Puutteellinen hoito- tai kuntoutussuunnitelma

Puutteellisesti laadittu lääkäarinlausunto on nykyisin voitu palauttaa lausunnon kirjoittaneelle lääkärille täydennettäväksi. Tätä palauttamismenettelyä voidaan käyttää myös silloin, kun hakemuksessa oleva hoito- tai kuntoutussuunnitelma on selvästi puutteellinen ja kaipaa täydentämistä.

Hakijaa ei voida velvoittaa kustantamaan hoito- tai kuntoutussuunnitelman täydentämistä, koska hän ei voi tietää sitä, milloin hoito- tai kuntoutussuunni-

Lakiosasto

22.12.1995

telma on riittävän perusteellinen. Jos hakijasta on laadittu erillinen kuntoutussuunnitelma, hän on kuitenkin velvollinen toimittamaan sen eläkelaitokselle B-lääkäarinlausunnon lisäksi.

Jos hoito- tai kuntoutussuunnitelma on puutteellinen, eläkelaitos voi myös lähettää hakijan esim. erikoislääkäarin tutkittavaksi tai muuhun kuntoutus selvitykseen.

Silloin kun hakemuksen liitteenä on säännösten edellyttämä hoito- tai kuntoutussuunnitelma, mutta se ei riitä asian ratkaisemisen perusteeksi, eläkelaitos hankkii tarvittavat lisäselvitykset omalla kustannuksellaan. Hoito- tai kuntoutussuunnitelman, kuten muutkin lisäselvitykset, kustantaa joko työeläkelaitos taikka Kansaneläkelaitos riippuen siitä, kumpi suunnitelman tai lausunnon on pyytänyt.

Uusien säännösten voimaantulon jälkeen hoito- tai kuntoutussuunnitelmat voivat aluksi olla puutteellisia mm. siitä syystä, ettei lääkärikuntaa kokonaisuudessaan ole ehditty kouluttaa uudistuksesta.

#### Hoito- tai kuntoutussuunnitelman puuttuminen

Jos hakija on selvästi työkyvytön, mutta kuntoutusedellytykset ovat olemassa, on useimmiten tarkoituksenmukaista myöntää hakijalle kuntoutustuki suunnitelman laatimista varten. Eläkelaitos voi hankkia puuttuvan hoito- tai kuntoutussuunnitelman. Myös hakija voi kääntyä häntä hoitaneen lääkärin puoleen ja pyytää hoito- tai kuntoutussuunnitelman laatimista.

Jos hakija on B-lääkäarinlausunnon kirjoittaneen lääkärin mielestä työkyvytön toistaiseksi, hoito- tai kuntoutussuunnitelma voi tästä johtuen puuttua hakemuksesta. Tällöin edellytetään lääkärin perustelevan sitä, miksi hakija ei hänen mielestään hoidon tai kuntoutuksen avulla pysty palaamaan työelämään. Jos eläkelaitos kuitenkin arvioi, ettei hakijaa voida pitää toistaiseksi työkyvyttömänä, se hankkii tarpeelliseksi katsomansa lisäselvityksen.

#### 1.4 Hakemuksen ratkaiseminen

TEL 4 j §:n 1 momentissa säädettiin, että ennen eläkehakemuksen ratkaisemista eläkelaitoksen on tarvittaessa varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Säännös on nyt siirretty TEL 4 §:n 5 momenttiin. Korostaakseen kuntoutustarpeen selvittämisen merkitystä, eduskunta-

Lakiosasto

22.12.1995

käsittelyn aikana säännöksestä poistettiin sana tarvittaessa.

TEL 4 §:n 5 momenttiin siirrettiin myös säännös eläkelaitoksen velvollisuudesta ohjata hakija tarpeen mukaan kuntoutuksen tai muiden palveluiden piiriin silloin, kun eläkehakemus hylätään. Tästäkin säännöksestä eduskunta poisti käsittelyn aikana sanat tarpeen mukaan.

Vastaavia korjauksia ei tehty julkisen sektorin eläkelakeihin eikä kansaneläkelakiin.

#### Hakemuksen raukeaminen

Jos hakija ei ole kuntoutustukea/työkyvyttömyyseläkettä hakiessaan toimittanut eläkelaitokselle B-lääkärintlausuntoa tai pyydettyä lisäselvitystä, eläkehakemuksen käsittely raukeaa (TEA 11 § 2 ja 3 mom).

Vastaava tilanne on myös silloin, kun kuntoutustuen hakija on lähetetty hoito- tai kuntoutussuunnitelman tekemistä varten tutkimuksiin ja hän kieltäytyy menemästä niihin. Näissä tilanteissa eläkelaitoksella ei ole riittävästi selvitystä, jotta se voisi suorittaa arvion hakijan työkyvystä tai sen palautumisesta.

Kuntoutustuki voidaan myöntää hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelemiseksi silloin, kun hoito- tai kuntoutussuunnitelma puuttuu, mutta hakijaa voidaan pitää työkyvyttömänä. Jos hakija on kieltäytynyt menemästä hoito- tai kuntoutussuunnitelman laatimista varten tarvittaviin tutkimuksiin, ei kuntoutustukea yleensä enää jatketa, vaan jatkohakemus tarvittavan lisäselvityksen puuttuessa raukeaa.

#### Kuntoutustuen myöntäminen

Kuntoutustuki myönnetään ainoastaan silloin, kun hakija todennäköisesti kykenee vielä hoidon tai kuntoutuksen avulla palaamaan työelämään. Jos on nähtävissä, että hakijaa ei näin saada työkykyiseksi, kuntoutustuen asemasta hakijalle myönnetään työkyvyttömyyseläke toistaiseksi.

Kuntoutustuki voidaan myöntää ainoastaan määräajaksi. Se voidaan myöntää myös hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelun ajaksi. Työkyvyttömyysmäärityksen mukaan työkyvyttömyyden täytyy kestää tai sen voidaan arvioida kestävän yhteensä vähintään vuoden ajan työkyvyttömyyden alkamisesta. Tätä edellytetään silloinkin, kun kuntoutustuki myönnetään hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmisteluajaksi.

Lakiosasto

22.12.1995

Kuntoutustuki voidaan myöntää joko täytenä tai osaeläkkeen suuruisena. Kuntoutustuki voidaan siis myöntää osaeläkkeen suuruisena, vaikka hakemuksen mukaan on haettu kuntoutustukea/työkyvyttömyyseläkettä, mikäli se kuntoutumisen kannalta on tarkoituksenmukaisena. Osaeläkkeestä annetaan ennakkopäättös vain silloin, kun sitä on erikseen haettu.

Liikenne- ja tapaturmavahingosta aiheutuneen työkyvyttömyyden osalta on yleensä tarkoituksenmukaista seurata vahinkoyhtiön ratkaisua ajanjakson suhteen, koska kuntoutusasian hoitaminen kuuluu tällöin liikennevahinko- ja tapaturmayhtiölle. Tällöinkin myönnetään kuntoutustuki.

#### Hakemuksen hylkääminen

Jos hakijaa ei ole työkyvyttömäksi, ei hänelle voida myöntää kuntoutustukea määrääjäksi eikä myöskään työkyvyttömyyseläkettä toistaiseksi. Tällöin hakemus hylätään.

#### 1.5

Yhteydenpito työeläkelaitosten ja Kansaneläkelaitoksen välillä

Ilmoitus hoito- tai kuntoutussuunnitelman hankkimisesta

Jos työeläkelaitos päättää hankkia hoito- tai kuntoutussuunnitelman, tieto siitä tulisi mahdollisimman pian toimittaa Kansaneläkelaitokselle, jottei suunnitelman hankkimista käynnistettäisi molemmista eläkejärjestelmistä samanaikaisesti.

Kansaneläkelaitokselle voidaan ilmoittaa suunnitelman hankkimisesta sähköpostilla, käyttäen tutkimusilmoituslomaketta (ETK 2962) taikka puhelimitse.

Ennakoilmoitus- ja neuvottelumenettely

Kuntoutustuki on ennakoilmoitus- ja neuvottelutoiminnan piirissä aivan kuten määräaikainen työkyvyttömyyseläkekin on ollut.

Ennakoilmoitusmenettelyssä käytetään koodia K silloin, kun ollaan myöntämässä kuntoutustuki hoito- tai kuntoutussuunnitelman tekemisen ajaksi.

#### 1.6

Kuntoutustukea koskeva päätös

Kuntoutustukea haetaan rastittamalla hakemuslomakkeesta kuntoutustuki/työkyvyttömyyseläke-kohta. Ellei hakija ole selvästi ilmaissut hakevansa nimenomaan kuntoutustukea, eläkepäättöksellä ilmoitetaan

Lakiosasto

22.12.1995

syy siihen, miksi työkyvyttömyyseläke on myönnetty kuntoutustukena.

Määräaikaisena myönnettävän kuntoutustuen myöntämisen syynä on se, että hakijalla näyttäisi hoito- tai kuntoutussuunnitelman perusteella olevan mahdollisuus palata työelämään. Syynä määräaikaisuuteen voi olla myös hoito- tai kuntoutussuunnitelman hankkiminen.

Kuntoutustuesta on tehty mallipäätöslomake (ETK 2317). Liitteenä uudelle lomakkeelle täytetyt esimerkkiperustelut (liitteet 4-5).

### 1.7

#### Kuntoutustuen maksamisen alkaminen

Jos ensisijaisuuspäivä on vahvistettu, kuntoutustuen maksaminen alkaa yleensä ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen. Jos ensisijaisuuspäivää ei ole vahvistettu, kuntoutustukea maksetaan työkyvyttömäksi tuloa seuraavan kuukauden alusta lukien.

SVL:n 19 §:n 7 momenttia on muutettu siten, että ensisijaisuusaikaa vahvistettaessa suorituspäiviin rinnastetaan myös ne päivät, joilta päivärahaa ei ole maksettu. Näissäkin tapauksissa ensisijaisuusaika vahvistetaan ja työeläke alkaa vasta ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen. Jos henkilö ei ole hakenut sairauspäivärahaa, ei ensisijaisuusaikaa vahvisteta ja työeläkkeen maksaminen aloitetaan työkyvyttömäksi tuloa seuraavan kuukauden alusta lukien.

Kansaneläkelaitos alkaa maksaa kuntoutustukea kansaneläkelain (KEL) 39 §:n 3 momentin mukaan aina siitä ajankohdasta, jona ensisijaisuusaikaa vastaava aika on päättynyt. Kansaneläkelaitoksen maksama työkyvyttömyyseläke alkaa siten aina noin 300 päivän jälkeen työkyvyttömäksi tulosta.

Silloin, kun työeläkelaitos myöntää kuntoutustuen osaeläkkeen suuruisena, sen maksaminen alkaa aina työkyvyttömäksi tuloa seuraavan kuukauden alusta lukien. Mikäli osaeläke myönnetään takautuvasti ja samalta ajalta on maksettu päivärahaa, suoritetaan eläkettä vain siltä osin kuin sen määrä ylittää samalta ajalta maksetun päivärahan määrän. Sairausvaikutusrahasolle ei osaeläkettä makseta.

Lakiosasto

22.12.1995

## 1.8

## Kuntoutustuen takautuva maksaminen

Koska kuntoutustuki on työkyvyttömyyseläke, se voidaan maksaa vuoden ajalta takautuvasti.

Kuntoutustuki voi tulla maksettavaksi takautuvalta ajalta työkyvyttömyyseläkkeiden tavoin esimerkiksi sairausvakuutusrahastolle, työttömyyskassalle tai sosiaalivakuutustoimikunnalle.

Jos kuntoutusrahan saajalle myönnetään takautuvasti työkyvyttömyyseläke kuntoutustukena, se maksetaan ainoastaan siltä ajalta, jolta kuntoutusrahaa ei ole maksettu. (Ks. kohta 4)

## 1.9

## Kuntoutustuen jatkaminen

Kuntoutustukea voidaan jatkaa, jos se on alun perin myönnetty hoito- tai kuntoutussuunnitelman laatimista varten ja suunnitelman perusteella kuntoutustuen myöntäminen edelleen on perusteltua.

Kuntoutustukea voidaan jatkaa määräajaksi eteenpäin, jos todetaan, että kuntoutuminen vie pidemmän ajan kuin alunperin on oletettu. (Ks. kohta 1.15)

Jatkoa harkittaessa voidaan B-lääkäriinlausunnon lisäksi tarpeen mukaan käyttää lomaketta selvitys työkyyvystä kuntoutustukea varten (KJ-lomake, ETK 2140, liite 6).

Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi silloin, kun kuntoutustukea on jatkettu jo muutaman kerran eikä sen saajan työkyky näytä palautuvan hoito- tai kuntoutustoimenpitein.

## 1.10

## Muutokset kuntoutustuessa

Silloin kun työeläkelaitos ryhtyy kuntouttamaan kuntoutustuen saajaa, hänelle maksetaan kuntoutustuen lisänä kuntoutuskorotusta. Kuntoutuskorotusta käsitellään kohdassa 1.13.

Kuntoutustuen keskeyttämistä ja lakkauttamista käsitellään kohdassa 1.12.

Koska kuntoutustuki on määräaikainen eläke, ei sen saaja todennäköisesti hae kesken määräaikaa sen muuttamista joksikin toiseksi eläkkeeksi. Jos kuntoutustuki on myönnetty osaeläkkeen suuruisena, sen muuttaminen täydeksi kuntoutustueksi, yksilölliseksi

Lakiosasto

22.12.1995

varhaiseläkkeeksi tai työttömyyseläkkeeksi saattaa tulla kysymykseen.

## 1.11

Muun eläkkeen muuttuminen kuntoutustueksi

Jos varhennettua vanhuuseläkettä saava hakee kuntoutustukea/työkyvyttömyyseläkettä ja ilmenee, että oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen on ollut olemassa ennen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista, oikaisutaan eläke kuntoutustueksi tai toistaiseksi myönnettäväksi työkyvyttömyyseläkkeeksi.

Osa-aikaeläkkeen ja työttömyyseläkkeen saajalle voidaan myöntää niin työkyvyttömyyseläke toistaiseksi kuin kuntoutustukikin.

## 1.12

Kuntoutustuen keskeyttäminen ja lakkauttaminen

TEL:n 8 b §:n 1 momentin mukaan: *Eläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos sen saaja ilman hyväksyttävää syytä ei ole suostunut eläkelaitoksen määräämään ja kustantamaan tutkimukseen tai hoitoon, hengenvaaralliseksi katsottavaa tutkimus- tai hoitotoimenpidettä lukuun ottamatta, taikka jos hän ilman pätevää syytä on kieltäytynyt kuntoutuksesta tai koulutuksesta.* Vastaava säännös on VEL:ssä ja KES:ssä.

Työkyvyttömyyseläke on voitu lakkauttaa TEL:n 4 §:n 3 momentin mukaan niissä tilanteissa, joissa eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin parantunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Tämä säännös on siirretty TEL:n 4 §:n 6 momenttiin. Lisäksi siihen on lisätty säännös siitä, että kuntoutustuki voidaan lakkauttaa, jos kuntoutustuen saaja ilman pätevää syytä kieltäytyy kuntoutuksesta (VEL 18 § 1 mom, KES 8 § 8 mom).

Jos kuntoutustuen saaja kieltäytyy ammatillisesta kuntoutuksesta tai jos hän keskeyttää tällaisen kuntoutuksen ilman pätevää syytä, kuntoutustuen maksaminen voidaan keskeyttää. Jos ammatillinen kuntoutus ei enää käynnisty eikä kuntoutustuen saaja esitä kuntoutuksen keskeytymiselle pätevää syytä, voidaan kuntoutustuki lakkauttaa kokonaan.

Pätevänä syynä kuntoutuksen keskeytymiselle voidaan pitää esimerkiksi työkyvyttömyyttä aiheuttaneen sairauden pahenemista tai uutta työkyvyttömyyttä aiheuttavaa sairautta. Myös kuntoutustuen saajan olosuhteissa tapahtunut muutos esimerkiksi omaisen vakava sairastuminen voi olla pätevä syy kuntoutuksen keskeyttämiseen.

Lakiosasto

22.12.1995

Jos kuntoutustuen saajaa ei enää voida pitää työkyvyttömänä, kuntoutustuki lakkautetaan. Työkyvyn palautumista arvioidaan yleensä työansioden perusteella ottaen kuitenkin huomioon kuntoutustuen saajan työkyky kokonaisuudessaan.

## 1.13

Päättyneen kuntoutustuen jälkeen myönnettävät eläkkeet ja etuudet

## Eläkkeet

Jos henkilölle myönnetään työkyvyttömyyseläke tai muu työkyvyttömyyseläkkeen tavoin laskettava eläke ennen kuin täysitehoisen kuntoutustuen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, määräytyy eläke entisiin perusteisiin eli samoin perusteisiin kuin kuntoutustuessa.

Jos eläkkeelle siirtyminen johtuu samasta sairaudesta, jonka perusteella kuntoutustuki oli myönnetty, voi väliaika olla pitempikin kuin kaksi vuotta (TEL 6 c § 2 momentti, VEL 19 § 1 mom, KES 6 § 2 mom).

## Kuntoutusraha

Päättyneen kuntoutustuen jälkeen voidaan hakijalle myöntää myös kuntoutusrahaa, jos hakijan työkyky on palautunut.

## 1.14

## Kuntoutuskorotus

Jos kuntoutustuen tai työkyvyttömyyseläkkeen saajaa aletaan työeläkelaitoksen päätöksen perusteella aktiivisesti kuntouttaa, hänelle maksetaan kuntoutuksen ajalta kuntoutustuen tai eläkkeen lisänä kuntoutuskorotus (TEL 4 j § 1 mom, VEL 18 f § 1 mom, KES 8 e § 1 mom).

## Vireille

Tarve ammatillisesta kuntoutuksesta voi tulla esille eläkettä haettaessa tai jatkohakemuksen yhteydessä. Kuntoutustuen saaja tai työkyvyttömyyseläkkeen saaja voi myös itse ottaa erikseen asian esille. Ellei asia tule esille eläkehakemuksen yhteydessä, kuntoutuksen hakemiseen voidaan käyttää K-lomaketta tai vapaamuotoista hakemusta.

## Päätös

Jos työeläkelaitos pitää ammatillista kuntoutusta tarpeellisena työelämään palaamisen kannalta, se antaa kuntoutusasiasta päätöksen eli kuntoutuslupauksen. Tähän ratkaisuun ei ole oikeutta hakea muutosta (TEL 4 n § 2 mom, VEL 18 e § 1 mom). Kuntoutuskorotuksesta annetaan myös päätös. Tämä saattaa sisältää myös kuntoutuslupauksen, eikä siitä näin ollen tarvitse antaa erikseen päätöstä. Kuntoutuslupauksessa hakijalle selvitetään ne edellytykset, joiden mukaan kuntoutuskorotusta maksetaan mm. sen maksaminen täysiltä kalenterikuukausilta.

Lakiosasto

22.12.1995

Jos päätös kuntoutustuesta tai työkyvyttömyyseläkkeestä on annettu väliaikaisena, myös päätös sen lisänä maksettavasta kuntoutuskorotuksesta annetaan väliaikaisena.

Määrä

Kuntoutuskorotuksen määrä on 33 prosenttia TEL:n 8 §:n 4 momentin mukaisesti yhteensovitettujen, maksussa olevien eläkkeiden määrästä. Kukin kuntoutustukea tai työkyvyttömyyseläkettä maksava työeläkelaitos maksaa omaan eläkkeeseensä 33 prosentin korotuksen.

Kuntoutuskorotus määräytyy maksussa olevien kuntoutustukien tai työkyvyttömyyseläkkeiden perusteella. Yksityisen järjestelmän eläkkeet otetaan huomioon vähimmäiseläketurvan mukaisina. Julkisen järjestelmän eläkkeet otetaan huomioon lisäeläketurvan mukaisina. Jos osa kuntoutustuista tai eläkkeistä on suoritettu kertasuorituksena, ei niiden osalta tule maksettavaksi kuntoutuskorotusta.

Sen sijaan kansaneläkkeen määrää ei oteta huomioon kuntoutuskorotuksen määrässä niin kuin se kumotussa TEL:n 4 l §:n 2 momentin eläkkeensaajan kuntoutusrahaa otettiin huomioon.

Jos kuntoutustuen tai eläkkeen määrä yhteensovituksen vuoksi muuttuu, myös kuntoutuskorotuksen määrä muuttuu. Jos kuntoutustuen tai eläkkeen määrä putoaa nolla markaksi, myös kuntoutuskorotus on nolla markkaa. Tällainen tilanne saattaa tulla kysymykseen silloin, kun kuntoutustuen saaja kuntoutuksen kestäessä vammautuu liikenteessä. Usein myös kuntoutus näissä tilanteissa keskeytyy tai lakkaa taikka vastuu kuntoutuksesta siirtyy liikennevakuutusyhtiölle. Saattaa olla tilanteita, joissa työeläkelaitoksen järjestämä kuntoutus voi jonkin ajan kuluttua jatkua.

Osaeläke

Jos kuntoutustuki tai toistaiseksi myönnetty eläke on osaeläkkeen suuruinen, kuntoutuskorotus on 33 prosenttia sen määrästä. Osaeläkkeen suuruisena maksettu kuntoutustuki tai eläke voidaan kuitenkin kuntoutuksen ajalta maksaa TEL:n 5 b §:n 5 momentin (VEL 18 § 4 mom, KES 2 a § 5 mom) mukaan täytenä eläkkeenä, vaikka kuntoutus kestäisi alle vuoden ajan. Kuntoutuskorotus lasketaan näissä tapauksissa täyden eläkkeen määrästä.

Maksaminen

Korotusta maksetaan vain niiltä täysiltä kalenterikuukausilta, joiden ajan työeläkejärjestelmän tukema aktiivinen kuntoutus kestää (TEL 4 j § 3 mom, VEL 18 f § 3 mom, KES 8 e § 3 mom). Päätöksen kuntoutuskorotuksen maksamisesta tekee aktiivisesta kuntoutuk-

Lakiosasto

22.12.1995

sesta päättänyt laitos ja muut työeläkelaitokset noudattavat tätä päätöstä.

Jos kuntoutus ajoittuu kahden kalenterikuukauden ajalle, mutta kestää yhteensä vähintään 30 päivän pituisen jakson, kuntoutuskorotus maksetaan ja kohdennetaan jälkimmäiselle kalenterikuukaudelle. Jos kuntoutus ajoittuu useamman kuukauden ajalle siten, että se alkaa aivan kuukauden alkupäivinä tai loppuu kuukauden viimeisinä päivinä, voidaan korotus maksaa näiltäkin kuukausilta.

Koska kuntoutuskorotusta maksetaan täysiltä kalenterikuukausilta, voi olla tilanteita, ettei kuntoutuskorotus tule lainkaan maksettavaksi, vaikka kuntoutuslupaus olisi annettu. Näissä tilanteissa kuntoutuksesta aiheutuvat kulut kuitenkin korvataan.

Kuntoutuskorotusta ei makseta esim. kansaneläkejärjestelmän taikka terveydenhuollon järjestämän kuntoutuksen ajalta. Tältä ajalta kuntoutustuen saajalla saattaa olla oikeus Kansaneläkelaitoksen maksamaan kuntoutusrahalain 16 §:n mukaiseen kuntoutusrahaan. Kansaneläkelaitos maksaa kuntoutusrahaa kuntoutustuen tai työkyvyttömyyseläkkeen saajalle vain 30 päivän omavastuun jälkeen jatkuvalta kuntoutukselta.

Kuntoutustuesta ja kuntoutuskorotuksesta voidaan periä maksamattomia YEL- ja MYEL-maksuja.

Kulut

Kuntoutuksesta huolehtiva eläkelaitos maksaa kuntoutujalle myös muut kuntoutuksesta aiheutuvat välttämättömät kustannukset kuten esimerkiksi matkat ja opiskelutarvikkeet (TEL 4 m §). Tarkemmat ohjeet kustannusten maksamisesta antaa Työeläkelaitosten Liitto.

1.15

Valvonta

Hoito- tai kuntoutussuunnitelman toteutumisen valvonta

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteissa eläkelaitos velvoitetaan valvomaan hoito- tai kuntoutussuunnitelman toteutumista. Pääasiassa valvonta tapahtuisi harkitsemalla myönnettävän kuntoutustuen määrääjän pituutta. Tällöin otetaan huomioon lääkärinlausunnoista ja muusta selvityksestä ilmenevät seikat. Ainakin niissä tapauksissa, kun määrääjällä on suhteellisen lyhyt (esim. alle 6 kuukautta päätöksen antamisesta eteenpäin), on määrääjän kuussa tapahtuva valvonta yleensä tarpeetonta.

Lakiosasto

22.12.1995

Jos kuntoutustuen määräaika on pitkä, voidaan kuntoutustuen saaja velvoittaa sen aikana toimittamaan lisäselvitystä eläkelaitokselle. Tällöin voidaan käyttää lomaketta selvitys työkyvystä kuntoutustukea varten (lomake KJ, ETK 2140, liite 6). Eläkelaitos harkitsee tapauskohtaisesti, milloin valvonta pitkien määräaikojen aikana on tarpeellista lisäselvitysten avulla.

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (1992/85) 3 §:n mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus hänen terveydentilansa edellyttämään hoitoon niiden voimavarojen puitteissa, jotka ovat terveydenhuollon käytettävissä. Saman lain 4 §:n mukaan, henkilö on ohjattava odottamaan hoitoa tai saamaan sitä muualta, jos hänelle ei heti voida antaa hänen tarvitsemaansa hoitoa. Lain 6 §:ssä säädetään potilaan itsemääräämisoikeudesta. Jos potilas kieltäytyy hoidosta tai hoitotoimenpiteestä, häntä on mahdollisuuksien mukaan hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan muulla lääketieteellisesti hyväksyttävällä tavalla.

Jos kuntoutustuen määräajan päättyessä todetaan, ettei hoito- tai kuntoutussuunnitelma ole edennyt suunnitellulla tavalla esim. edellä mainitun hoitoon pääsyn odottamisen vuoksi ja kuntoutustuen saajaa voidaan edelleen pitää työkyvyttömänä, kuntoutustukea voidaan jatkaa siksi ajaksi, jona hoito- tai kuntoutussuunnitelman oletetaan toteutuvan. Jos on nähtävissä, ettei suunnitelma tule toteutumaan joko taloudellisten tosiasioiden taikka henkilöön liittyvän seikan vuoksi, eikä kuntoutustuen saaja näin ollen pysty palaamaan työelämään, tulee harkittavaksi työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen toistaiseksi. Jos kuntoutustuen saajaa ei enää voida pitää työkyvyttömänä, kuntoutustuen jatkamista koskeva hakemus hylätään.

Jos kuntoutustuen aikana pyydetyistä lisäselvityksistä käy ilmi, ettei hoito- tai kuntoutussuunnitelman toteutuminen ole edennyt, mutta tuen saaja on edelleen työkyvytön, ei kuntoutustuen maksamista keskeytetä. Jos kuntoutustukea saava puolestaan on keskeyttänyt ammatillisen kuntoutuksen ilman pätevää syytä, kuntoutustuki voidaan lakkauttaa (TEL 8 b §). Toisaalta jos kuntoutustuen saajaa ei saadun lisäselvityksen mukaan voida enää pitää työkyvyttömänä, kuntoutustuen maksaminen keskeytetään, jonka jälkeen kuntoutustuki voidaan tarpeen mukaan lakkauttaa.

Lakiosasto

22.12.1995

### Kuntoutustuen saajan ansioiden valvonta

Kuntoutustuen saajan ansioita valvotaan samalla tavalla kuin työkyvyttömyyseläkkeensaajien ansiotuloja on valvottu.

Kuntoutustukea kuten toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä ei voi lakkauttaa takautuvasti (TEA 15 §).

### Ammatillisen kuntoutuksen toteutumisen valvonta

Silloin kun työeläkelaitos kuntouttaa kuntoutustuen tai työkyvyttömyyseläkkeen saajaa aktiivisesti ja maksaa tälle kuntoutuskorotusta, se myöskin seuraa kuntoutuksen toteutumista. Jos kuntoutustuen saaja on esimerkiksi koulutuksessa oppilaitoksessa, hänet voidaan velvoittaa osoittamaan opintojensa jatkumisen.

### Ilmoitusvelvollisuus

Eläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle sellaisista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä (TEL 17 a §). Työkyvyttömyyseläkkeen saajalla ilmoitusvelvollisuus koskee myös työkyvyn parantumista sekä kuntoutuksen keskeytymistä (TEA 12 f § 2 mom.).

Nämä säännökset koskevat myös kuntoutustuen saajia.

1.16

#### Muutoksenhaku

Kuntoutustuki on työkyvyttömyyseläke, joten siitä voidaan valittaa kuten muistakin eläkepäätöksistä.

Kuntoutuslupauksen antamisesta tai sen epäamisestä ei anneta valituskelpoista päätöstä, koska kyseessä on harkinnanvarainen etuus. Myöskään harkinnanvaraisesta kuntoutusavustuksesta ei anneta valituskelpoista päätöstä. Tämä käytäntö on nyt kirjattu TEL:n 4 n §:n 2 momenttiin ottamalla siihen muutoksenhaku-kielto edellä mainittujen harkinnanvaraisten ratkaisujen osalta.

2

#### KUNTOUTUSRAHA

Uudistuksella ei ole puututtu kuntoutuksen työnjakoon. Työeläkekuntoutus on edelleenkin harkinnanvarainen etuus. Sen sijaan Kansaneläkelaitoksella sekä tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöillä on edelleenkin eräissä tilanteissa velvollisuus kuntoutuksen järjestämiseen.

TEL:n 4 d §:n 6 momenttia muutetaan siten, että kuntoutusrahaa voidaan maksaa kuntoutuspäätöksen anta-

Lakiosasto

22.12.1995

misen ja kuntoutuksen aloittamisen väliseltä ajalta, vaikka kyseinen aika olisi kolmea kuukautta pidempi. Edellytyksenä kolmen kuukauden pääsäännöstä poikkeamiselle on se, että maksaminen pidemmältä ajalta on perusteltua kuntoutuksen etenemisen kannalta. Kansaneläkelaitoksen maksamaa kuntoutusrahaa on jo aiemmin voitu maksaa kolmea kuukautta pidemmiltä väliajoilta.

Eläkkeensaajan TEL:n 4 §:n 2 momentin mukainen 10 prosentin korotus kumotaan. Jos työeläkelaitos ryhtyy kuntouttamaan eläkkeensaajaa, maksetaan hänelle kuntoutuskorotus (Ks. 1.14). Jos Kansaneläkelaitos kuntouttaa eläkkeensaajaa, on kuntoutusrahan määrä edelleen kaikki maksettavat kuntoutustuet ja eläkkeet (kansaneläke + työeläkkeet) lisättynä 10 prosentilla.

Kuntoutusrahalakiin ja lakiin kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta tehdyistä muutoksista ks. liite 10.

3

## KUNTOUTUSTUEN JA KUNTOUTUSRAHAN EROJA

## Henkilöpiiri

Henkilölle, jolle on annettu kuntoutuslupaus, on oikeus kuntoutusrahan niiltä kalenterikuukausilta, joiden aikana hän on kuntoutuksen vuoksi estynyt tekemästä ansiotyötään (TEL 4 k § 1 mom). Kuntoutusraha on siis tarkoitettu henkilöille, joiden työkyky on heikentynyt ja joita uhkaa työkyvyttömyys. Kuntoutuksen avulla uhkaava työkyvyttömyys pyritään estämään ja työntekijä pitämään edelleen työkykyisenä ja työelämässä. Kuntoutusrahaa koskevat säännökset pysyvät pääsääntöisesti samanlaisina kuin aikaisemmin.

Kuntoutustuki on puolestaan työkyvyttömyyseläke ja tarkoitettu siten työkyvyttömille henkilöille. Kuntoutustukea voidaan myöntää hakijalle, joka työkyvyttömyydestään huolimatta voi todennäköisesti vielä hoidon tai kuntoutuksen avulla palata takaisin työelämään. Kuntoutustukea ei myönnetä hakijalle, jonka sairaus, vika tai vamma on sellainen, että hän on pysyvästi työkyvytön.

## Maksajataho

Kuntoutusrahaa maksaa kuntoutuspäätöksen tehnyt viimeinen eläkelaitos yksin. Se vastaa siis myös vapaa-kirjojen maksamisesta.

Sen sijaan kuntoutustukea maksetaan kuten eläkkeitä eli maksajina ovat myös muut työeläkelaitokset sekä Kansaneläkelaitos.

Lakiosasto

22.12.1995

Tuleva aika

Kuntoutusrahan myöntämisen edellytyksenä on, että työntekijällä on oikeus täysitehoiseen eläkkeeseen (TEL 4 h § 2 mom). Tämä tarkoittaa sitä, että eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi otetaan huomioon aika eläketapahtumasta eläkeikään eli tuleva aika tai sitä aikaa vastaavat ansiot.

Kuntoutustuki puolestaan ei edellytä tulevan ajan oikeuden voimassa oloa vaan se voidaan myöntää myös vapaakirjana. Jos kuntoutustuki myönnetään vapaakirjana, työeläkelaitos ei voi tukea tällaisen henkilön ammatillista kuntoutusta.

Määrä

Kuntoutusrahan määrä on TEL:n 8 §:n 4 momentin mukaisen peruseläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla (TEL 4 l § 1 mom). Eläkkeensaajan TEL:n 4 §:n 2 momentin mukainen 10 prosentin korotus poistuu. Sen sijaan eläkkeen saajalle voidaan maksaa kuntoutusajalta kuntoutuskorotus. Kuntoutusraha myönnetään siis ainoastaan yhdensuuruisena.

Kuntoutustuki on työkyvyttömyyseläke ja on siten määrältään työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen. Tälle määrälle maksetaan 33 prosentin suuruista korotusta vain niiltä täysiltä kalenterikuukausilta, joina kuntoutuja on aktiivisessa kuntoutuksessa (TEL 4 j § 1 mom). Aktiivisella kuntoutuksella tarkoitetaan ainoastaan työeläkejärjestelmän tukemaa ammatillista kuntoutusta.

Kuntoutusrahan määrä on koko maksuajalta eläke korotettuna 33 prosentilla. Kuntoutustuen saaja saa korotuksen vain aktiiviselta kuntoutusajalta.

Maksamisaika

Kuntoutusrahaa maksetaan kuntoutusajalta sekä myös mahdollisilta odotus- ja väliajoilta eli esimerkiksi kuntoutuslupauksen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta (TEL 4 k § 2 mom). Kuntoutusrahaa voidaan maksaa myös kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta, vaikka kyseinen aika olisi kolmea kuukautta pitempi. Edellytyksenä tälle on se, että maksaminen pidemmältä ajalta on perusteltua kuntoutumisen etenemisen kannalta.

Kuntoutustukea maksetaan siltä ajalta, jonka henkilö on työkyvytön. Tänä aikana hänen työkykynsä pyritään palauttamaan hoidon tai kuntoutuksen avulla.

Maksaminen työnantajalle

Työnantaja voi maksaa työntekijälle kuntoutukseen liittyen palkkaa kuntoutusaikana. Tällöin kuntoutusraha maksetaan samalta ajalta maksettua palkkaa vas-

Lakiosasto

22.12.1995

taavalta osalta työnantajalle (TEL 4 n § 3 mom). Mikäli palkka on kuntoutusrahaa pienempi, maksetaan erotus kuntoutujalle itselleen.

Kuntoutustuki voidaan maksaa työnantajalle ainoastaan silloin, kun eläkelaitos on myöntänyt kuntoutustuen takautuvasti ja työnantaja on maksanut hakijalle samalta ajalta sairausajan palkkaa (TEL 19 c §).

#### Kuntoutuksen keinot

Kuntoutusrahaa voidaan myöntää TEL:n 4 h §:n mukaisesti työntekijälle ammatillisena kuntoutuksena antamalla neuvontaa, hänelle voidaan tehdä kuntoutustutkimuksia sekä antaa työhön tai ammattiin johtavaa koulutusta, työhönvalmennusta ja elinkeinotukea sekä ammatilliseen kuntoutukseen liittyvää lääkinällistä kuntoutusta.

Kuntoutustuen taikka eläkkeen saajaa kuntoutettaessa ei kuntoutuskorotusta makseta, jos eläkelaitos kuntoutusasiassa antaa neuvontaa. Kuntoutustuen taikka eläkkeen saajalle ei makseta kuntoutuskorotusta vaikka hänelle annettaisiinkin elinkeinotukea.

4

#### TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEEN MYÖNTÄMINEN KUNTOUTUSRAHAN SAAJALLE

Lähtökohtana on, että kuntoutusraha myönnetään henkilölle, jonka työkyky on heikentynyt, mutta joka ei ole työkyvytön. Jos hän kuitenkin tulee kuntoutuksen aikana työkyvyttömäksi ja täyttää työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset, hänelle voidaan myöntää työkyvyttömyyseläke. Näissäkin tilanteissa on neuvottelumenettelyssä varmistettava, että työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset ovat olemassa.

Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää takautuvasti, mutta eläkettä ei enää makseta siltä ajalta, kun eläkkeen saaja on saanut työeläkejärjestelmän, Kelan tai tapaturma- ja liikennevakuutuksen kuntoutusrahaa.

Muutos tarkoittaa sitä, että mahdollista ylitettä eli sitä määrää, jonka eläke on esimerkiksi Kelan kuntoutusrahaa suurempi, ei enää makseta kuntoutusrahaa saaneelle. Säännös koskee niitä työkyvyttömyyseläkkeitä, joiden takautuvasti maksettava aika alkaa 1.1.1996 jälkeen.

Lakiosasto

22.12.1995

Ennen 1.1.1996 alkavien takautuvasti maksettavien työkyvyttömyyseläkkeiden osalta noudatetaan yleiskirjeessä C 8/91 annettuja ohjeita.

## 5 OSATYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE

### 5.1 Edellytykset osaeläkkeen saamiseksi

Varsinainen työkyvyttömyyseläke myönnetään täytenä eläkkeenä silloin, kun arvioidaan, että eläkkeenhakijan työkyky on ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kolmella viidenneksellä (3/5). Kun hakijan työkyky on alentunut vähintään kahdella viidenneksellä (2/5), eläke myönnetään osaeläkkeenä (TEL 5 b § 1 mom, LEL 5 b § 1 mom). Myöskään tältä osin työkyvyttömyysmääritelmää ei ole muutettu.

Eläkeratkaisua tehtäessä harkitaan ensin, onko hakija työkyvytön. Jäljellä olevaa työkykyä arvioidaan terveydentilasta saatavien tietojen ja ansiokyvyn heikkenemisen perusteella. Näiden perusteella ratkaistaan, myönnetäänkö työkyvyttömyyseläke täytenä vai osaeläkkeenä.

Osatyökyvyttömyyseläke myönnetään siis henkilölle, joka voi osittain vielä olla työssä, mutta joka ei sairauden vuoksi pysty enää täyteen työpanokseen. Työajan vähentäminen voidaan toteuttaa päivittäisenä lyhyempänä työaikana, viikon tai kuukauden aikana tapahtuvina pidempinä jaksoina, jolloin työpäivät ovat normaalin pituisia, mutta vastaavasti vapaata on normaalia pidempiä jaksoja.

Jos osaeläkkeen hakija ei eläkeratkaisua tehtäessä ole työssä, osaeläke voidaan myöntää, jos hakijalla olisi sairaudesta huolimatta riittävästi työkykyä jäljellä. Vaikka osa-eläkkeen hakija ei eläkeratkaisua tehtäessä vielä olisikaan saanut osa-aikatyötä, osaeläke voidaan myöntää, jos hakijalla on sairaudesta huolimatta todellisia työllistymismahdollisuuksia osa-aikatyöhön. Toisaalta ei voida edellyttää, että hakijan työkyvylle sopiva työpaikka juuri sillä hetkellä olisi paikkakunnalla avoinna. Riittää kun työmarkkinoilla ylipäättäen on saatavissa hakijalle sopivaa osa-aikatyötä.

Työttömyysturvalain mukaan osatyökyvyttömyyseläkettä saava henkilö voi saada vähennettyä työttömyyspäivärahaa osa-aikatyötä hakiessaan (TTL 4 § 3 mom). Kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke sen sijaan estää työttömyyspäivärahan maksamisen.

Lakiosasto

22.12.1995

Osatyökyvyttömyyseläke voidaan myöntää toistaiseksi tai kuntoutustukena määräajaksi. Kun henkilö on täysitehoisella osatyökyvyttömyyseläkkeellä, ei sen aikana tehdystä työstä kartu lisää eläkettä, koska eläkkeessä on jo otettu huomioon tuleva aika. Tätä säännöstä ei ole muutettu vaikka uusien säännösten mukaan tulevalta ajalta karttuu vähemmän eläkettä kuin työässäoloajalta. Osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevalle myönnettävä täysi työkyvyttömyyseläke tai vanhuuseläke lasketaan kuten ennenkin samoin perustein kuin osatyökyvyttömyyseläke.

Osatyökyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumahetkenä pidetään yleensä sitä päivää, jona hakija siirtyy osaaikaiseen työhön. Jos hakijalla ei ole työtä, pidetään eläketapahtumapäivänä sitä päivää, jona hänen työkykynsä voidaan katsoa alentuneen osaeläkkeeseen oikeuttavalla tavalla.

Toisin kuin yksilöllisessä varhaiseläkkeessä, jossa eläkettä voidaan maksaa aikaisintaan eläkkeen tai ennakkopäätöksen hakemista seuraavan kuukauden alusta lukien, osatyökyvyttömyyseläkkeen maksaminen alkaa aina työkyvyttömäksi tuloa seuraavan kuukauden alusta. Jos osatyökyvyttömyyseläkettä haetaan taannehtivasti, sitä voidaan maksaa takautuvasti enintään eläkkeen hakemista edeltävän vuoden ajalta.

Esimerkki osatyökyvyttömyyseläkkeestä ja sen rinnalla olevasta työsuhteesta ja työttömyyspäivärahasta ks. liite 7.

## 5.2

### Ennakkopäätösmenettely

Tammikuusta 1996 alkaen voidaan antaa ennakkopäätöksiä siitä, täyttääkö hakija osatyökyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset (TEL 19 e § 1 mom 2 kohta, VEL 9 § 4 mom, KES 35 § 1 mom 2 kohta). Ennakkopäätös voidaan hakea esim. silloin, kun henkilö vielä on työelämässä, mutta hänen työkykynsä on alentunut ja työnantaja voisi järjestää osa-aikaista työtä. Ennakkopäätös annetaan ainoastaan silloin, kun sitä on erikseen haettu.

Ennakkopäätöstä koskevan hakemuksen ratkaisee, kuten yksilöllistä varhaiseläkettäkin koskevan hakemuksen, vain se eläkelaitos, joka myöntää tulevan ajan eläkkeen. Osaeläke voidaan myöntää, toisin kuin yksilöllinen varhaiseläke, myös vapaakirjaeläkkeenä. Jos tulevan ajan laitosta ei ole, hakemuksen ratkaisee se eläkelaitos, joka on vakuuttanut viimeisen työtai palvelussuhteen taikka yrittäjätoiminnan.

Lakiosasto

22.12.1995

Jos hakijalla on oikeus osaeläkkeen suuruiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, eläkelaitos antaa myönteisen ennakkopäätöksen. Päätöksessä ilmoitetaan päivä, johon asti ennakkopäätös sitoo eläkelaitosta. Lisäksi hakijalle ilmoitetaan arviolaskelma eläkkeen määrästä sekä arvio, minkä verran ansioita hakijalla voi olla osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana.

Ennakkopäätös voidaan antaa osaeläkkeen suuruisena maksettavasta työkyvyttömyyseläkkeestä sekä joskus myös kuntoutustuesta. Kuntoutustuesta ennakkopäätös voitaisiin antaa esimerkiksi silloin, kun hakijalla on jo hoito- tai kuntoutussuunnitelma ja sen perusteella osaeläkkeen suuruista kuntoutustukea voidaan pitää perusteltuna.

#### Ennakkopäätöksen sitovuus

Myönteinen ennakkopäätös sitoo eläkelaitosta yksilöllisen varhaiseläkkeen tavoin yhdeksän kuukauden ajan päätöksen lainvoimaiseksi tulosta taikka työnantajan ja työntekijän sopiman tätä pitemmän ajan (TEL 19 e § 2 mom, VEL 9 § 4 mom, KES 35 § 2 mom). Sitovuusaikana työnantaja ja työntekijä voivat selvittää mahdollisuutta työtehtävien muuttamisesta osa-aikaiseksi.

Jos työntekijä sitovuusaikana ilmoittaa, että hän siirtyy eläkkeelle vasta myöhemmin, eläkelaitos voi ilman sopimusta tämän hyväksyä. Tällöin edellytetään, että hakijan olosuhteissa ei ole tapahtunut eläkkeen saamisen edellytyksiin vaikuttavaa muutosta. Jos eläkkeelle siirtyminen tapahtuu kovin pitkän ajan kuluttua yhdeksän kuukauden ajanjakson päättymisestä, voidaan eläkeoikeus harkita uudelleen.

#### Muutoksenhaku ennakkopäätökseen

Ennakkopäätökseen voidaan hakea muutosta vain siltä osin, kun on kysymys oikeudesta osaeläkkeen suuruiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen tai kuntoutustukeen (TEL 19 e § 3 mom). Ennakkopäätökseen liitettävästä eläkkeen määrää koskevasta arviolaskelmasta sitä vastoin ei voi valittaa.

#### Lopullinen päätös

Myönteisen ennakkopäätöksen saaneen hakijan tulee kirjallisesti ilmoittaa eläkelaitokselle jäämisestään osaeläkkeen suuruiselle työkyvyttömyyseläkkeelle tai kuntoutustuelle (ETK 7112, liite 8). Jos ilmoitus tehdään yhdeksän kuukauden kuluessa tai sovitutena tätä pitempänä aikana, eläkelaitos ei tutki

Lakiosasto

22.12.1995

muita eläkkeen saamisen edellytyksiä kuin osa-aikatyöhön siirtymisen tai työsuhteen päättymisen.

Eläkelaitos pyytää työnantajalta työsuhdeilmoituksen, josta ilmenee osa-aikatyöhön siirtymis- tai työsuhteen päättymisajankohta sekä tarvittavat palkkatiedot. Yrittäjien on annettava selvitys työn vähentämisestä.

Lopullisessa päätöksessä mainitaan eläkkeensaajan velvollisuudesta ilmoittaa ansioiden muuttumisesta tai työhön menosta. Päätöksessä ilmoitetaan myös tarkka eläkkeen määrä sekä se markkamääräinen ansioraja, jonka eläkkeen saaja voi enintään ansaita.

Eläkkeellä ollessa saatuja ansioita verrataan yleensä eläkepalkkaan. Jos eläkepalkka ei vastaa vakiintunutta ansiotasoa, voidaan vakiintunut ansiotaso hakea kauempaakin työhistoriasta (Ks. yk A 27/94).

### 5.3

#### Osatyökyvyttömyyseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen eroja

Osatyökyvyttömyyseläke myönnetään hakijalle, jonka työkyky on alentunut vähintään 2/5. Osa-aikaeläkkeen saamiseksi työkyvyn ei tarvitse alentua vaan riittää, että hakija on täyttänyt 58 vuotta ja että muut edellytykset kuten työajan ja ansioiden aleneminen täyttyvät.

Osatyökyvyttömyyseläkettä voidaan maksaa, vaikka sen saaja ei olisikaan työssä. Sen sijaan osa-aikaeläkettä ei voida maksaa ellei eläkkeen saaja työskentele lain edellyttämässä määrin (TEL 4 f §, VEL 9 d §, KES 13 §).

Osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevalle ei kartu uutta eläkettä eläkeaikaisesta työskentelystä, ellei osa-eläkettä ole myönnetty vapaakirjaeläkkeenä. Sen sijaan osa-aikaeläkkeen saajalle karttuu eläkkeen aikana tehdystä työstä uutta eläkettä.

### 6

#### TULEVAN AJAN OIKEUS

Tulevan ajan oikeuden saamiseksi on säädetty uusi lisäedellytys. Sen mukaan edellytetään, että hakijalle on järjestetty lakisääteinen eläketurva Suomessa vähintään 12 kuukauden ajalta eläketapahtumavuoden ja sitä välittömästi edeltäneen 10 kalenterivuoden aikana. Säännös sisältää siten sekä työskentelyn Suomessa että lähetettynä työntekijänä ulkomailla.

Lakiosasto

22.12.1995

Aikaa laskettaessa otetaan huomioon myös aika ennen 23 vuoden ikää. Muutos koskee niitä eläkkeitä, joissa eläketapahtuma sattuu 1.1.1996 tai sen jälkeen.

Uusi tulevan ajan oikeutta koskeva vaatimus tarkoittaa sitä, että vaikka henkilö olisi työskennellyt ulkomailla pitkäänkin, mutta hänen eläketurvaansa ei ole järjestetty Suomessa vähintään 12 kuukautta viimeisen 10 kalenterivuoden aikana, eivät tulevan ajan saamisen edellytykset täyty. Näin ollen henkilölle ei voida myöntää esim. yksilöllistä varhaiseläkettä.

Uusi tulevan ajan oikeuden vaatimus merkitsee myös sitä, ettei vasta työmarkkinoille tuleva nuori saa tulevan ajan oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseensä lyhytaikaisen työskentelyn perusteella.

On huomattava, että kuntoutuskorotus voidaan myöntää vain sellaiselle eläkkeen tai kuntoutustuen saajalle, jonka eläkkeen määrää laskettaessa on otettu huomioon joko entisin säännöin taikka uusien säännösten mukainen tuleva aika.

## 7 VASTUUNJAKO

Kuntoutusraha on sen myöntäneen eläkelaitoksen vastuulla vastaavalta osin kuin työkyvyttömyyseläke. Tämän tason ylittävä kuntoutusrahan osa on eläkelaitosten yhteisellä vastuulla.

Kuntoutustuen osalta eläkelaitosten vastuu on sama kuin muissa työkyvyttömyyseläkkeissä. Kuntoutuskorotus jää eläkelaitosten yhteiselle vastuulle.

Kuntoutustuen ja kuntoutusrahan aiheuttamista kulkukorvauksista vastaa kuntoutuksesta huolehtiva eläkelaitos.

Suurtyönantajalle, joka on täyden omavastuun piirissä (vähintään 1000 työntekijää), ohjataan kuntoutusrahan perusosan aiheuttamista kustannuksista puolet. Perusosalla tarkoitetaan työkyvyttömyyseläkkeen suuruista osaa kuntoutusrahasta. Kuntoutustuen kustannukset ohjautuvat omavastuiselle työnantajalle kokonaan kuten työkyvyttömyyseläkkeenkin kustannukset. Esimerkki TEL-suurtyönantajalle kuntoutusrahan, kuntoutustuen ja työkyvyttömyyseläkkeen aiheuttamista kustannuksista on liitteessä 9.

Lakiosasto

22.12.1995

8  
VOIMAANTULOSÄÄNNÖKSET8.1  
Kuntoutustuki

Lainmuutokset tulevat voimaan 1.1.1996. Niitä sovelletaan eläkkeeseen, joka alkaa tai tulee jatkettavaksi lain voimaantulon jälkeen. Tämä tarkoittaa sitä, että uusia määräaikaisia työkyvyttömyyseläkkeitä, jotka alkaisivat lain voimaantulon jälkeen ei enää myönnetä vuonna 1996. Jos eläketapahtuma on sattunut ennen vuotta 1996, eläke lasketaan vanhojen säännösten mukaisesti, mutta annetaan kuntoutustukena, jos se alkaa vuonna 1996.

Ennen vuotta 1996 myönnetyt määräaikaiset työkyvyttömyyseläkkeet muutetaan määräajan päättyessä toistaiseksi voimassa oleviksi työkyvyttömyyseläkkeiksi, jos työhönpaluu ei hoidollisin eikä kuntoutuksellisinkaan keinoin ole mahdollista. Jos työhönpaluu on edelleen mahdollinen, henkilölle myönnetään kuntoutustuki.

Määräaikaisten työkyvyttömyyseläkkeiden jatkamisesta vuodenvaihteessa 1995/1996 on annettu ETK:n lakiosaston tiedote 19/95.

8.2  
Kuntoutuskorotus

Kuntoutuskorotusta koskevat säännökset tulevat voimaan 1.1.1996. Sitä voidaan maksaa toistaiseksi myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen saajalle taikka kuntoutustuen saajalle työeläkelaitoksen aktiivisen kuntoutuksen ajalta silloin, kun kuntoutus alkaa vuonna 1996.

Ensimmäisen kerran kuntoutuskorotus voi siis tulla maksettavaksi tammikuussa 1996. Tällainen tilanne voi tulla kysymykseen esim. silloin, kun kuntoutuslupaus annetaan takautuvasti.

8.3  
Kuntoutusraha

Eläkkeen karttumista koskevat uudet säännökset koskevat niitä tilanteita, joissa eläketapahtuma on aikaisintaan vuonna 1996. Uudet säännökset koskevat siten niitä kuntoutusrahoja, joissa kuntoutuslupaus on annettu vuonna 1996 tai sen jälkeen. Jos kuntoutuslupaus on annettu ennen vuotta 1996, eläketapahtumapäivänä pidetään kuntoutuslupauksen antamista ja tuleva aika lasketaan vanhojen säännösten mukaisesti.

TEL:n 4 k §:n 2 momentin säännös siitä, että kuntoutusrahaa voidaan maksaa kuntoutuspäätöksen antamisen

Lakiosasto

22.12.1995

ja kuntoutuksen aloittamisen väliseltä ajalta, vaikka kyseinen aika olisi kolmea kuukautta pitempi koskee sellaiselta odotus- tai väliajalta maksettavaa kuntoutusrahaa, joka ajoittuu vuoden 1996 puolelle.

## 8.4

## Eläkkeensaajan kuntoutusraha

Säännökset eläkkeensaajan 10 prosentin mukaisesta kuntoutusrahasta kumotaan 1.1.1996 lukien niin, ettei sitä enää myönnetä vuonna 1996 alkavaan kuntoutukseen.

Sen sijaan maksussa olevia kuntoutusrahoja jatketaan vanhojen säännösten mukaisesti, eikä niiden määrää siten muuteta kesken kuntoutuksen suuremmaksi. Tarkoituksena on, että kuntoutusrahan määrää ei muuteta kesken kuntoutuksen.

Kuntoutuskorotus voidaan maksaa eläkkeensaajalle vain vuonna 1996 alkaneen uuden kuntoutuksen ajalta. Tällöin siis edellytetään, että mahdollisesti ennen vuotta 1996 alkanut kuntoutus on päättynyt ja, että eläkkeensaajalle annetaan uusi kuntoutuslupaus.

## 8.5

## Takautuva eläke kuntoutusajalta

Kuntoutusrahan ylittävä eläkkeen määrä on maksettu eläkkeensaajalle itselleen. Uuden TEL:n 4 d §:n 6 momentin säännöksen mukaan kuntoutusrahan kanssa samalle ajalle myönnettyä eläkettä ei makseta kenellekään.

Uutta säännöstä noudatetaan niissä tapauksissa, joissa takautuva eläke ajoittuu kokonaan vuoden 1996 puolelle. Muissa tilanteissa noudatetaan edelleen vanhaa menettelyä (yk C 8/91).

## 8.6

## Osatyökyvyttömyyseläke

Ennakkopäätöksiä osaeläkkeestä voidaan antaa tammi-kuusta 1996 alkaen.

## 8.7

## Tuleva aika

Uusi tulevan ajan lisäedellytys koskee niitä eläkkeen saajia, joiden eläketapahtuma esim. työkyvyttömyyksiä tuleminen sattuu lain tultua voimaan eli 1.1.1996 tai sen jälkeen.

Lakiosasto

22.12.1995

8.8

Entisin perustein

Jos henkilölle on myönnetty työkyvyttömyyseläke ennen vuotta 1996 ja hän tulee uudelleen työkyvyttömäksi vuonna 1996 tai sen jälkeen, hänelle myönnetään kuntoutustuki tai työkyvyttömyyseläke toistaiseksi. Tällöin eläkettä ei kuitenkaan lasketa uusien sääntöjen mukaan vaan entisin perustein, mikäli eläkkeen päättymisen ja uuden eläketapahtuman välillä ei ole kahta vuotta.

Samana sairauden ollessa kyseessä, eläkkeen päättymisen ja uuden työkyvyttömyyden välinen aika voi olla kahta vuotta pitempikin (TEL 6 c §, VEL 19 § 1 mom, KES 6 § 2 mom).

Hakemuksen vastaanottomerkinnät

1 Saapunut (pvm, vastaanottaja)

2 Saapunut, pvm

3 Saapunut, pvm

Lähetetty edelleen (pvm, mihin?)

Lähetetty edelleen (pvm, mihin?)

|   |  |   |  |  |
|---|--|---|--|--|
| 1<br>HAKEMUS  | Työeläke:<br><input type="checkbox"/> Haen <input type="checkbox"/> En   |   | Kansaneläke:<br><input type="checkbox"/> Haen <input type="checkbox"/> En                                |  |
|   | <input type="checkbox"/> Kuntoutustuki / Työkyvyttömyyseläke   | <input type="checkbox"/> Yksilöllisen varhaiseläkkeen ennakkopäätös | <input type="checkbox"/> Yksilöllisen varhaiseläkkeen lopullinen päätös                                  |  |
|   | <input type="checkbox"/> Työeläkelakien mukaisen osatyökyvyttömyyseläkkeen ennakkopäätös   |   |  |  |
|   | <input type="checkbox"/> Pyydän, että työkyvyttömyyseläkehakemukseni käsitellään yksilöllisenä varhaiseläkehakemuksena, jos minulla ei katsota olevan oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen.                    |   |  |  |
| 2<br>HAKIJA   | Sukunimi ja etunimet   |   |  |  |
|   | Henkilötunnus  |   | Ammatti  |  |
|   | Lähiosoite   |   | Puhelinnumero (työ / koti)   |  |
|   | Postinumero  | Postitoimipaikka  | Asuinkunta   |  |
|   | Haluan eläkepäättökseen<br><input type="checkbox"/> suomeksi <input type="checkbox"/> ruotsiksi  |   | Onko Teille määrätty uskottu mies / hoivooja?<br><input type="checkbox"/> Ei <input type="checkbox"/> On |  |
|   | Asuinmaa<br><input type="checkbox"/> Suomi <input type="checkbox"/> Muu; mikä?   |   | Kansalaisuus<br><input type="checkbox"/> Suomi <input type="checkbox"/> Muu; mikä?                       |  |
|   | Oletteko asunut tai työskennellyt ulkomailla (jos olette, täyttäkää liite U)?<br><input type="checkbox"/> En <input type="checkbox"/> Olen asunut <input type="checkbox"/> Olen työskennellyt; missä maassa? |   |  | Eläkelaitos täyttää<br><input type="checkbox"/> ETA / EU |
|   | 3<br>MAKSU-<br>OSOITE JA<br>VEROTUS  | Pankin nimi ja konttori   |  | Täydellinen tilinumero                                   |
| Pankki on velvollinen palauttamaan tilille tulleet aiheettomat eläkesuoritukset eläkkeen maksajalle |  | Paikan veronpidätyksessä käytetty perusprosentti                    |  |  |
| 4<br>LAPSET   | Onko Teillä tai aviopuolisollanne huollettavana alle 18-vuotiaita lapsia?<br><input type="checkbox"/> Ei <input type="checkbox"/> On; lasten nimet ja henkilötunnukset                                       |   |  |  |
| 5<br>SAIRAUDET  | a) Sairaus, vika tai vamma, joka on aiheuttanut työkyvyttömyyden tai työkyvyn alentumisen  |   |  |  |
|   | b) Milloin sairaus on alkanut?   |   | c) Milloin työkyvyttömyytenne on alkanut?  |  |
|   | d) Mitä oireita sairautenne aiheuttaa? Miten ja mistä alkaen oireet ovat haitanneet työntekoanne? Käytättekö apuvälineitä?   |   |  |  |
|   | e) Mitä työtä pystytte vielä tekemään?   |   |  |  |
|   |  |   |  |  |

|   |  |  |                 |
|---|--|--|-----------------|
| 6<br>LÄÄKÄRIN-<br>LAUSUNTO B  | <input type="checkbox"/> Liitteenä <input type="checkbox"/> Kansaneläkelaitoksessa <input type="checkbox"/> Muualla; missä?  |  |                 |
| 7<br>LÄÄKÄRIT<br>JA HOITO-<br>LAITOKSET<br><br>(kahden<br>viime vuoden<br>aikana) | a) Teitä hoitaneet lääkärit (nimi ja vastaanotto-osote)  | Milloin viimeksi kävitte vas-<br>taanotolla? | Seuraava käynti |
|   | b) Sairaalat, kuntoutus- ja tutkimuslaitokset tai mielenterveystoimistot, joissa olette olleet tutkittavana tai hoidettavana (laitoksen / toimiston nimi)  | Hoitoajat                                    | Seuraava käynti |
| 8<br>TUTKIMUKSET  | Mitä tutkimuksia on tehty terveydentilanne toteamiseksi (esim. röntgentutkimukset, sydänfilmi, kuntoutustutkimus tms.) kahden viime vuoden aikana? Missä tutkimukset on tehty?   |  |                 |
| 9<br>HOITO JA<br>KUNTOUTUS  | a) Mitä hoitoja ja kuntoutusta olette saanut kahden viime vuoden aikana? Mitä lääkärin määräämiä lääkkeitä käytätte?   |  |                 |
|   | b) Onko tämänhetkisiä kuntoutusmahdollisuksianne (ammattillista / lääkinnällistä) selvitetty esim. työterveys-<br>huollossa, Kelan paikallistoimistossa, liikennevahingon tai tapaturman yhteydessä?<br><input type="checkbox"/> Ei ole selvitetty <input type="checkbox"/> On selvitetty; milloin ja missä? ..... |  |                 |
|   | c) Millaiseksi arvioitte mahdollisuutenne palata työelämään työjärjestelyjen tai koulutuksen avulla?   |  |                 |
| 10<br>KUNTOUTUS-<br>RAHA  | Oletteko saanut tai hakenut kuntoutusrahaa tai kuntoutukseen liittyvää ansionmenetykskorvausta?<br><input type="checkbox"/> En ole saanut / hakenut<br><input type="checkbox"/> Olen hakenut; mitä ja mistä?<br><input type="checkbox"/> Olen saanut; mitä ja mistä?   |  |                 |
| 11<br>KOULUTUS  | Pohjakoulutuksenne ja muu koulutus (tutkinnot, ammattikoulutus ja -kurssit; milloin käyty?)  |  |                 |
| 12<br>TYÖNTEKO<br>VARSINAI-<br>Sessa<br>AMMATISSA                                 | a) Mikä on ollut tavallinen työnne eli varsinainen ammatinne?  | b) Työssäoloaika tässä ammatissa?            |                 |
|   | c) Työnne on ollut<br><input type="checkbox"/> päivätyötä <input type="checkbox"/> aikapalkkaista <input type="checkbox"/> kokopäivätyötä<br><input type="checkbox"/> vuorotyötä <input type="checkbox"/> suoritepalkkaista <input type="checkbox"/> osapäivätyötä; päivittäinen työaika    tuntia                 |  |                 |
|   | d) Kuvaus työstä (selvitys työhön kuuluvista tehtävistä, työasennot ja työtahti)   |  |                 |
|   | e) Kuvaus työtiloista ja työolosuhteista (melu, pöly, veto, kuumuus, kylmyys, altistavat aineet, tapaturmariski jne.)  |  |                 |

|   |   |                            |  |                  |   |
|---|---|----------------------------|--|------------------|---|
|   | f) Onko työtehtävienne vaihtamismahdollisuuksia selvitetty?<br><input type="checkbox"/> Ei <input type="checkbox"/> On  |                            |  |                  |   |
|   | g) Ovatko työtehtävienne muuttuneet?<br><input type="checkbox"/> Eivät ole <input type="checkbox"/> Ovat; milloin, miten ja miksi?  |                            |  |                  |   |
| 13<br>MUU<br>TYÖNTEKO   | Missä ammateissa olette aiemmin työskennellyt ja miten kauan?   |                            |  |                  |   |
| 14<br>TYÖNTEON<br>LOPETTAMI-<br>NEN / VÄHEN-<br>TAMINEN   | Oletteko lopettanut työnteon tai vähentänyt työntekoa?<br><input type="checkbox"/> Olen lopettanut työnteon. Viimeinen työssäolopäivä / 19 Palkkaa maksettu / 19 saakka<br><input type="checkbox"/> En ole lopettanut työntekoa<br><input type="checkbox"/> Olen vähentänyt työntekoa; mistä alkaen, millä tavoin, mitä työtä vielä teette ja missä määrin?<br>Työaika viikossa / kuukaudessa ja työstä saamanne työtulo ja luontaisedut. |                            |  |                  |   |
| 15<br>VIIMEISIN<br>TYÖ- TAI<br>VIRKASUHDE   | Työnantajan nimi ja osoite  |                            |  | Puhelinnumero    |   |
|   | Tehtävienne tässä työssä  |                            |  |                  |   |
|   | Työsuhde aikoi, pvm   |                            | Työsuhde<br><input type="checkbox"/> jatkuu  | Mihin asti, pvm? | Työsuhde<br><input type="checkbox"/> on päättynyt |
| 16<br>MUUT TYÖ-<br>TAI VIRKA-<br>SUHTEET  | Oletteko työskennellyt 8.7.1961 jälkeen<br>a) yksityisen työnantajan palveluksessa? <input type="checkbox"/> En <input type="checkbox"/> Olen<br>b) valtion, kunnan, seurakunnan tai muun<br>julkisoikeudellisen yhteisön palveluksessa? <input type="checkbox"/> En <input type="checkbox"/> Olen; työnantajat:  |                            |  |                  |   |
| 17<br>ELÄKEPALKAN<br>HARKINNAN-<br>VARAINEN<br>TARKISTAMI-<br>NEN   | Onko palkkanne jossakin työ- tai virkasuhteessa poikkeuksellisesti alentunut?<br><input type="checkbox"/> Ei <input type="checkbox"/> On; missä työsuhteessa, milloin ja mistä syystä (esim. sairauden, lomautuksen tms. vuoksi)?   |                            |  |                  |   |
| 18<br>YRITTÄJÄ-<br>TOIMINTA TAI<br>ITSENÄISEN<br>AMMATIN<br>HARJOITTA-<br>MINEN   | Oletteko harjoittanut yrittäjätoimintaa 1.1.1970 jälkeen? <input type="checkbox"/> En <input type="checkbox"/> Olen   |                            |  |                  |   |
|   | <input type="checkbox"/> Maa- / metsätaloutta; täyttäkää erillinen liite TM   |                            |  |                  |   |
|   | <input type="checkbox"/> Ammattimaista kalastusta tai poronhoitoa   |                            |  |                  |   |
|   | <input type="checkbox"/> Muuta yrittäjätoimintaa tai itsenäistä ammattia; mitä?   |                            |  |                  |   |
|   | Toiminta aikoi  |                            | Osallistutteko vielä yrittäjätoimintaan tai itsenäisen ammatin harjoittamiseen?<br><input type="checkbox"/> En osallistu <input type="checkbox"/> Osallistun |                  |   |
|   | Yrityksen toiminta ja muutokset (Jos useampaa yritystoimintaa, ilmoittakaa mitä yritystoimintaa muutokset koskevat)<br><input type="checkbox"/> Jatkuu entisessä laajuudessaan <input type="checkbox"/> Toimintaa supistettu <input type="checkbox"/> Toiminta lopetettu  |                            |  |                  |   |
|   | Milloin supistettu / lopetettu?   |                            | Millä tavoin supistettu?   | Mistä syystä?    |   |
| Yrityksen hallinta<br><input type="checkbox"/> Yritys on edelleen omistuksessani / puolisoni omistuksessa <input type="checkbox"/> Yritys on myyty <input type="checkbox"/> Yritys on vuokrattu |   |                            |  |                  |   |
| Myynti- / Vuokrauspvm   |   | Kenelle myyty / vuokrattu? |  |                  |   |
| 19<br>TÄHÄN VAS-<br>TAA KOTI-<br>TALOUDESSA<br>TYÖSKENNEL-<br>LYT HAKIJA  | a) Kuka Teidän sijastanne huolehtii kotitaloudessa niistä töistä, jotka olette jättänyt?  |                            |  |                  |   |
|   | b) Keitä kuuluu perheeseen (ikä ja sukulaissuhde)?  |                            |  |                  |   |

|  |   |
|--|---|
| 20<br>OPINTOVAPAA                                  | Oletteko ollut opintovapaalain tarkoittamalla opintovapaalla?<br><input type="checkbox"/> En ole <input type="checkbox"/> Olen; milloin?  |
| 21<br>LAPSENHOITO                                  | Oletteko ollut palkattomalla äitiys- tai vanhempainlomalla tai hoitovapaalla 1.1.1981 jälkeen?<br><input type="checkbox"/> En ole <input type="checkbox"/> Olen; milloin?   |
| 22<br>TYÖTTÖMYYS                                   | a) Oletteko ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa kolmen viime vuoden aikana?<br><input type="checkbox"/> En ole <input type="checkbox"/> Olen<br>b) Oletteko saanut tai hakenut työttömyyspäivärahaa / työmarkkinatukea kolmen viime vuoden aikana? Mistä työttömyyskassasta tai Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistosta?<br><input type="checkbox"/> En ole saanut / hakenut<br><input type="checkbox"/> Haen<br><input type="checkbox"/> Saan <input type="checkbox"/> Olen saanut; milloin? |
| 23<br>AIKUIS-<br>KOULUTUS                          | Oletteko saanut tai hakenut koulutustukea koulutus- ja erorahastosta, työttömyyskassasta tai Kansaneläkelaitoksesta?<br><input type="checkbox"/> En ole saanut / hakenut<br><input type="checkbox"/> Haen; mistä?<br><input type="checkbox"/> Saan; mistä? <input type="checkbox"/> Olen saanut; milloin ja mistä?  |
| 24<br>TIEDOT<br>KORVAUK-<br>SISTA JA<br>ELÄKKEISTÄ | Saatteko tai haetteko korvausta tapaturmasta, ammattitaudista, liikennevahingosta tai sotilasvammasta taikka muuta korvausta tai eläkettä (ilmoittakaa myös perhe-eläkkeet sekä ulkomailta maksettavat eläkkeet ja korvaukset)?<br><input type="checkbox"/> En saa / hae<br><input type="checkbox"/> Haen; mitä ja mistä?<br><input type="checkbox"/> Saan; mitä korvausta ja mistä yhtiöstä?   |
| 25<br>SAIRAUS-<br>PAIVÄRAHA                        | Oletteko saanut tai hakenut kolmen viime vuoden aikana sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai vastaavaa sairausajan korvausta tai palkkaa ulkomailta?<br><input type="checkbox"/> En ole saanut / hakenut <input type="checkbox"/> Olen hakenut <input type="checkbox"/> Olen saanut<br>Mistä ja miltä ajalta? .....   |

**TÄYTTÄKÄÄ KOHDAT 26 - 27 KUN HAETTE KANSANELÄKETTÄ**

|  |  |
|--|--|
| 26<br>TIEDOT SIVIILI-<br>SÄÄDYSTÄ JA<br>PUOLISOSTA   | <input type="checkbox"/> Naimaton <input type="checkbox"/> Leski<br><input type="checkbox"/> Naimisissa <input type="checkbox"/> Eronnut <input type="checkbox"/> Asuu erillään; mistä lukien? / 19 <input type="checkbox"/> Avoliitossa                 |
| Jos asutte puolisostanne erillään; syy erillään asumiseen:<br><input type="checkbox"/> Välien rikkoutuminen <input type="checkbox"/> Laitoshoito <input type="checkbox"/> Muu syy; mikä? |  |
| Avio- / avopuolison sukunimi ja etunimet   |  |
| Henkilötunnus  |  |
| 27<br>SAIRAALA-<br>JA LAITOS-<br>HOITO   | Saatteko tai oletteko saanut hoitoa sairaalassa, muussa laitoksessa tai kunnan tai sairaalan kustannuksella muualla viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana?<br><input type="checkbox"/> En <input type="checkbox"/> Kyllä; hoidon aika ja paikka? ..... |

**ALLEKIRJOITAKAA HAKEMUS**

|                          |  |
|--------------------------|--|
| 28<br>SUOSTUMUS          | Suostutteko siihen, että lääkäri tai hoitolaitos, jolla on tietoja terveydentilastanne, saa antaa niitä eläkelaitokselle ja eläkelaitos puolestaan asiakirjoissa olevia tietoja tutkivalle lääkärille tai hoitolaitokselle?<br><input type="checkbox"/> Suostun <input type="checkbox"/> En suostu |
| 29<br>ALLE-<br>KIRJOITUS | Vakuutan antamani tiedot oikeiksi<br>Paikka ja aika Hakijan allekirjoitus<br>Nimen selvennys<br>Jos allekirjoittajana on muu kuin hakija, on syy ilmoitettava  |

**VASTAANOTTAJAN MERKINNÄT**

|  |            |
|--|------------|
| Hakijalta on hakemuksen jättämisen yhteydessä pyydetty seuraavat lisäselvitykset | Saatu, pvm |
|  |            |



|   |                          |                     |                                  |
|---|--------------------------|---------------------|----------------------------------|
| Tutkittavan nimi                                  |                          | Henkilötunnus       |                                  |
| Osoite ja puhelinnumero                           |                          |                     |                                  |
| Ammatti   |                          | Työnantaja          |                                  |
| Olen seurannut tutkittavan terveydentilää alkaen: | Henkilökohtaisesti; pvm. | Asiakirjoista; pvm. | Miten henkilöllisyys on todettu? |

## LAUSUNNON TARKOITUS

|   |  |                                    |
|---|--|------------------------------------|
| <input type="checkbox"/> Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha | <input type="checkbox"/> Erityiskorvattavat lääkkeet tai kliiniset ravintovalmisteet | <input type="checkbox"/> Kuntoutus |
| <input type="checkbox"/> Työkyvyttömyyseläke / Kuntoutustuki    | <input type="checkbox"/>   |                                    |

## 1 SAIRAUSTIEDOT

1.1 Työkykyyn vaikuttavat sairaudet tärkeysjärjestyksessä (myös ICD-tautiluokituskodit):

1.2 Esitiedot. Sairauden alkuvaiheet ja kehitys. Aikaisemmat tutkimukset, hoito ja kuntoutus sekä niiden vaikutus.

1.3 Tutkimushavainnot. Kliininen tutkimus; pvm. \_\_\_\_\_ Paino \_\_\_\_\_ kg Pituus \_\_\_\_\_ cm  
Suonitus- ja toimintakykytutkimukset (asianmukaisesti lääkittyinä), laboratorio- ja kuvantamistutkimukset sekä muut tutkimukset.

1.4 Toimintakyky (mihin jokapäiväisen elämän toimintoihin tutkittava tehtyjen tutkimusten ja lääkärin arvion mukaan kykenee, myös mahdolliset sairauden aiheuttamat rajoitteet):

## 2 HOITO- TAI KUNTOUTUSSUUNNITELMA

- 2.1 Hoitosuunnitelma (esim. lääkehoito, leikkaushoito, psykoterapia).
- 2.2 Lääkinnällisen kuntoutuksen suunnitelma (esim. fysio- ja toimintaterapia, sopeutumisvalmennus, kuntoutustutkimus, kuntoutuslaitoshoido).
- 2.3 Ammatillisen kuntoutuksen suunnitelma (esim. työjärjestelyt työpaikalla, työkokeilu, työklänikka- tai muu kuntoutustutkimus, ammatillinen koulutus tai valmennus) tai suunnitelman laadittaminen. Arvio ammatillisen kuntoutuksen tarpeesta ja mahdollisuuksista. Kuntoutussuunnitelman laatija tai ehdotus laatijasta. Tutkittavan osallistuminen suunnitelmien laatimiseen. Suunnitelmien tavoite ja aikataulu.

## 3 TYÖKYKYARVIO

- 3.1 Lääkärin käytössä olevat tiedot tutkittavan työnteosta ja työn luonteesta. Työhistoria ja nykyisen työn kuvaus. Työn fyysinen ja psyykinen kuormittavuus. Tutkittavan selviytyminen nykyisessä työssä.

- 3.2 Työkyky. Miten sairauden aiheuttama haitta vaikuttaa tutkittavan selviytymiseen nykyisessä työssä tai siihen läheisesti verrattavassa työssä. Mikä on tutkittavan jäljellä oleva työkyky. Miten esitettyjen hoito- ja kuntoutustoimenpiteiden arvioidaan vaikuttavan työkykyyn (myös aikatauluarvio). Mikäli lausunnon laatija ei tunne tutkittavan työtä ja sen vaatimuksia riittävästi, tulee tässä arvioida minkätasoisin työsuorituksiin toimintakyky riittää.

### 3.3 Johtopäätökset:

- Pidän tutkittavaa työkykyisenä  En ota kantaa työkykyyn
- Pidän tutkittavaa kykenemättömänä tekemään tavallista työtään tai siihen läheisesti verrattavaa työtä \_\_\_\_\_ alkaen  määräaikaaisesti \_\_\_\_\_ saakka
- toistaiseksi

## 4 ERITYISKORVATTAVAT LÄÄKKEET / KLIINISET RAVINTOVALMISTEET

|                                       |  |
|---------------------------------------|--|
| Sairaus (myös ICD-tautiluokituskoodi) | Todistus on voimassa hoidon osalta                     |
|                                       | <input type="checkbox"/> määräaikaaisesti _____ saakka |
|                                       | <input type="checkbox"/> toistaiseksi                  |

## LÄÄKÄRIN ALLEKIRJOITUS

LIITTEITÄ KPL

Edellä olevan vakuutan kunniani ja omantuntoni kautta



|   |                        |                     |                                  |
|---|------------------------|---------------------|----------------------------------|
| Tutkittavan nimi                                  |                        | Henkilötunnus       |                                  |
| Osoite ja puhelinnumero                           |                        |                     |                                  |
| Ammatti   |                        | Työnantaja          |                                  |
| Olen seurannut tutkittavan terveydentilaa alkaen: | Henkokohtaisesti; pvm. | Asiakirjoista; pvm. | Miten henkilöllisyys on todettu? |

## LAUSUNNON TARKOITUS

|   |   |                                    |
|---|---|------------------------------------|
| <input type="checkbox"/> Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha | <input type="checkbox"/> Eriyiskorvattavat lääkkeet tai kliiniset ravintovalmisteet | <input type="checkbox"/> Kuntoutus |
| <input type="checkbox"/> Työkyvyttömyyseläke / Kuntoutustuki    | <input type="checkbox"/>  |                                    |

## 1 SAIRAUSTIEDOT

1.1 Työkykyyn vaikuttavat sairaudet tärkeysjärjestyksessä (myös ICD-tautiluokituskodit):

1.2 Esitiedot: a) sairauden alkuvaiheet ja kehitys b) aikaisemmat tutkimukset, hoito ja kuntoutus sekä niiden vaikutus

1.3 Tutkimushavainnot:

- a) kliininen tutkimus; pvm. \_\_\_\_\_ Paino \_\_\_\_\_ kg Pituus \_\_\_\_\_ cm  
b) suoritus- ja toimintakykytutkimukset (asianmukaisesti lääkitynä), laboratorio- ja kuvantamistutkimukset sekä muut tutkimukset

- 1.4 Toimintakyky (mihin jokapäiväisen elämän toimintoihin tutkittava tehtyjen tutkimusten ja lääkärin arvion mukaan kykenee, myös mahdolliset sairauden aiheuttamat rajoitteet):



|                  |               |
|------------------|---------------|
| Tutkittavan nimi | Henkilötunnus |
|------------------|---------------|

## 2 HOITO- TAI KUNTOUTUSSUUNNITELMA

### 2.1 Hoitosuunnitelma (esim. lääkehoito, leikkaushoito, psykoterapia):

- suunnitelman tavoite ja aikataulu

### 2.2 Lääkinnällisen kuntoutuksen suunnitelma (esim. fysio- ja toimintaterapia, sopeutumisvaimennus, kuntoutustutkimus, kuntoutuslaitoshoito):

- suunnitelman tavoite ja aikataulu, tutkittavan osallistuminen suunnitelman laatimiseen

### 2.3 Ammatillisen kuntoutuksen suunnitelma (esim. työjärjestelyt työpaikalla, työkokeilu, työkliniikka- tai muu kuntoutustutkimus, ammatillinen koulutus tai valmennus) tai suunnitelman laadittaminen:

- arvio ammatillisen kuntoutuksen tarpeesta ja mahdollisuuksista
- kuntoutussuunnitelman laatija tai ehdotus laatijasta, tutkittavan osallistuminen suunnitelman laatimiseen
- suunnitelman tavoite ja aikataulu

### 3 TYÖKYKYARVIO

#### 3.1 Lääkärin käytössä olevat tiedot tutkittavan työnteosta ja työn luonteesta:

- a) työhistoria ja nykyisen työn kuvaus
- b) työn fyysinen ja psyykinen kuormittavuus
- c) tutkittavan selviytyminen nykyisessä työssä

#### 3.2 Työkyky:

- a) miten sairauden aiheuttama haitta vaikuttaa tutkittavan selviytymiseen nykyisessä työssä tai siihen läheisesti verrattavassa työssä
  - b) mikä on tutkittavan jäljellä oleva työkyky
  - c) miten esitettyjen hoito- tai kuntoutustoimenpiteiden arvioidaan vaikuttavan työkykyyn (myös aikatauluarvio)
- Mikäli lausunnon laatija ei tunne tutkittavan työtä ja sen vaatimuksia riittävästi, tulee tässä arvioida minkätasoisiin työsuorituksiin toimintakyky riittää.

#### 3.3 Johtopäätökset:

- |   |   |
|---|---|
| <input type="checkbox"/> Pidän tutkittavaa työkykyisenä   | <input type="checkbox"/> En ota kantaa työkykyyn      |
| <input type="checkbox"/> Pidän tutkittavaa kykenemättömänä tekemään tavallista työtään tai siihen läheisesti verrattavaa työtä _____ alkaen | <input type="checkbox"/> määräaikaisesti _____ saakka |
| <input type="checkbox"/>  | <input type="checkbox"/> toistaiseksi _____           |

### 4 ERITYISKORVATTAVAT LÄÄKKEET / KLIINISET RAVINTOVALMISTEET

Sairaus (myös ICD-tautiluokituskoodi)

Todistus on voimassa hoidon osalta

määräaikaisesti \_\_\_\_\_ saakka  
 toistaiseksi \_\_\_\_\_

#### LÄÄKÄRIN ALLEKIRJOITUS

LIITTEITÄ KPL

Edellä olevan vakuutan kunniani ja omanluntoni kautta

## PÄÄTÖS KUNTOUTUSTUESTA

Antopäivä

Postituspäivä

Kuntoutustuen saaja

Henkilötunnus

Hakemuksen vireilletulopäivä

## TYÖELÄKELAKIEN MUKAISEN TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEEN MYÖNTÄMINEN KUNTOUTUSTUKENA

|                                    |  |  |
|------------------------------------|--|--|
| MYÖNTÄMINEN                        | <input checked="" type="checkbox"/> Hoito- tai kuntoutussuunnitelman<br>laatimiseksi   | <input type="checkbox"/> Hoidon tai kuntoutuksen ajaksi  |
| ALKAMISPÄIVÄ                       | Työkyvyttömyys alkoi   | Eläke alkaa  |
| PÄÄTTYMISPÄIVÄ                     |  |  |
| KUNTOUTUSTUEN MÄÄRÄ<br>KUUKAUDESSA | <input type="checkbox"/> Täysi mk  | <input type="checkbox"/> Osaeläke mk   |
| MAKSAMINEN                         | Maksupäivä   | Ensimmäinen suoritus   |
|                                    | Kuntoutustuen maksamisesta ajalta  | päätetään erikseen, kun  |
|                                    | on saatu päivärahaa koskeva ilmoitus   |  |
|                                    | <input type="checkbox"/> Kansaneläkelaitoksen paikallis-<br>toimistolta  | <input type="checkbox"/> työttömyyskassalta <input type="checkbox"/> sosiaalivakuustoimikunnalta |
| MAKSUPAIKKA                        |  |  |
| ILMOITUSVELVOLLISUUS               | Kuntoutustuen saajan tulee ilmoittaa eläkelaitokselle kuntoutuksen keskeytyksestä sekä työkykynsä palautumisesta.                            |  |
| PERUSTE                            | Selvittääksemme mahdollisuutenne palata työ-<br>elämään, Teille on myönnetty kuntoutustuki<br>hoito- tai kuntoutussuunnitelman laatimiseksi. |  |
| LISÄTIETOJA                        | Toimittakaa laadittu hoito- tai kuntoutus-<br>suunnitelma eläkelaitokselle.  |  |
| ALLEKIRJOITUS                      |  |  |
| LIITTEENÄ                          | Eläkelaskelma  |  |
| MUUTOKSENHAKU                      | Jos olette tyytymätön tähän päätökseen, voitte valittaa eläkelautakuntaan kääntöpuolella<br>olevan ohjeen mukaisesti.                        |  |
| NEUVOJA ANTAA                      | Mikäli Teillä on kysyttävää päätöksestä, voitte käännyä eläkelaitoksen käsittelijän<br>puoleen.  |  |
|                                    | Eläkekäsittelijän nimi   | Puhelin  |
|                                    | Eläkelaitoksen osoite  |  |

PÄÄTÖS KUNTOUTUSTUESTA LIITE 5

Antopäivä

Postituspäivä

Kuntoutustuen saaja

Henkilötunnus

Hakemuksen vireilletulopäivä

**TYÖELÄKELAKIEN MUKAISEN TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEEN MYÖNTÄMINEN KUNTOUTUSTUKENA**

|  |  |  |
|--|--|--|
| <b>MYÖNTÄMINEN</b>                         | <input type="checkbox"/> Hoito- tai kuntoutussuunnitelman<br>laatimiseksi  | <input checked="" type="checkbox"/> Hoidon tai kuntoutuksen ajaksi                                 |
| <b>ALKAMISPÄIVÄ</b>                        | Työkyvyttömyys alkoi   | Eläke alkaa  |
| <b>PÄÄTTYMISPÄIVÄ</b>                      |  |  |
| <b>KUNTOUTUSTUEN MÄÄRÄ<br/>KUUKAUDESSA</b> | <input type="checkbox"/> Täysi   | mk <input type="checkbox"/> Osaeläke   |
| <b>MAKSAMINEN</b>                          | Maksupäivä   | Ensimmäinen suoritus   |
|  | Kuntoutustuen maksamisesta   | ajalta päätetään erikseen, kun   |
|  | on saatu päivärahaa koskeva ilmoitus   |  |
|  | <input type="checkbox"/> Kansaneläkelaitoksen paikallis-<br>toimistolta  | <input type="checkbox"/> työttömyyskassalta <input type="checkbox"/> sosiaalivakuutustoimikunnalta |
| <b>MAKSUPAIKKA</b>                         |  |  |
| <b>ILMOITUSVELVOLLISUUS</b>                | Kuntoutustuen saajan tulee ilmoittaa eläkelaitokselle kuntoutuksen keskeytyksestä sekä työkykynsä palautumisesta.  |  |
| <b>PERUSTE</b>                             | Hoito- tai kuntoutussuunnitelman perusteella Teillä on edellytyksiä palata työelämään. Tämän vuoksi työkyvyttömyyseläke on myönnetty kuntoutus-<br>tukena määrääjäksi. |  |
| <b>LISÄTIETOJA</b>                         | Jos työkykynne ei ole palautunut _____ mennessä Teidän on toimitettava siitä lisäselvitystä.   |  |
| <b>ALLEKIRJOITUS</b>                       |  |  |
| <b>LIITTEENÄ</b>                           | Eläkelaskelma  |  |
| <b>MUUTOKSENHAKU</b>                       | Jos olette tyytymätön tähän päätökseen, voitte valittaa eläkelautakuntaan kääntöpuolella olevan ohjeen mukaisesti.   |  |
| <b>NEUVOJA ANTAA</b>                       | Mikäli Teillä on kysyttävää päätöksestä, voitte käantya eläkelaitoksen käsittelijan puoleen.   |  |
|  | Eläkekäsittelijän nimi   | Puhelin  |
|  | Eläkelaitoksen osoite  |  |

SELVITYS TYÖKYVYSTÄ  
kuntoutustukea varten

KJ

Käsittelijä/puhelinnumero

Päivämäärä

Kuntoutustuen saajan nimi ja osoite

Henkilötunnus

Asianumero

|  |  |                                 |
|--|--|---------------------------------|
| HOITO- TAI<br>KUNTOUTUS-<br>SUUNNITELMA                  | Miten hoito- tai kuntoutussuunnitelma on toteutunut?   |                                 |
|  | Onko Teille laadittu hoito- tai kuntoutussuunnitelma kuntoutustuen saamisen aikana?  |                                 |
|  | <input type="checkbox"/> On. Missä?  | <input type="checkbox"/> Ei ole |
|  | Jos hoito tai kuntoutus on keskeytynyt, mistä se on johtunut?  |                                 |
|  | Onko terveydentilanne parantunut tai huonontunut kuntoutustuen myöntämisen jälkeen? Miten?   |                                 |
|  | Teitä nykyisin hoitavien lääkäreiden nimet ja vastaanottoaikat   |                                 |
|  | Milloin viimeksi kävitte vastaanotolla?  | Seuraava käynti                 |
|  | Viimeinen lääkärintodistus<br>päivämäärä   | lääkäriin nimi                  |
|  | Lääkärintodistus on<br><input type="checkbox"/> oheisena<br><input type="checkbox"/> Kansaneläkelaitoksessa<br><input type="checkbox"/> muualla, missä                     |                                 |
|  | Muut lääkärit, sairaalat, kuntoutus- ja tutkimuslaitokset tai mielenterveystoimistot yms., joissa olette olleet tutkittavana tai hoidettavana eläkkeen myöntämisen jälkeen |                                 |
| nimi   | hoitoajat  | seuraava käynti                 |
|  |  |                                 |
|  |  |                                 |
| Miten arvioitte omat mahdollisuutenne palata työelämään? |  |                                 |

|  |  |                             |               |                             |
|--|--|-----------------------------|---------------|-----------------------------|
| KUNTOUTUS  | <p>Oletteko saanut tai onko Teille suunnitteilla ammatillista kuntoutusta esim. koulutusta uuteen ammattiin? Millaista ja kenen toimesta?</p>  |                             |               |                             |
|  | <p>Oletteko kiinnostunut ammatillisesta kuntoutuksesta?</p> <p><input type="checkbox"/> Olen. Mistä?      <input type="checkbox"/> En ole. Miksi?</p>  |                             |               |                             |
| ANSIOTYÖ<br>KUNTOUTUS-<br>TUEN MYÖN-<br>TÄMISEN<br>JÄLKEEN | <p>Oletteko ollut työsuhteessa tai toiminut yrittäjänä kuntoutustuen myöntämisen jälkeen?</p> <p><input type="checkbox"/> Olen      <input type="checkbox"/> En ole</p>  |                             |               |                             |
|  | <p>Jos olette ollut työsuhteessa, ilmoittakaa työnantajanne nimi ja osoite, työaikanne sekä työtehtävänne.</p>   |                             |               |                             |
|  | <p>Jos olette ollut yrittäjänä, millaista yrittäjätoimintaa olette harjoittanut.</p>   |                             |               |                             |
| LISÄTIETOJA  |  |                             |               |                             |
| ALLE-<br>KIRJOITUS   | <p>Suostun siihen, että lääkäri tai laitos, jolla on tietoja terveydentilastani ja kuntoutuksestani, saa antaa niitä eläkelaitokselle.</p> <p><input type="checkbox"/> suostun      <input type="checkbox"/> en suostu</p> <p>Näihin tietoihin nähden eläkelaitos on salassapitovelvollinen.</p> <p><b>Vakuutan antamani tiedot oikeiksi.</b></p> <table border="1" data-bbox="240 2072 1452 2139"> <tr> <td data-bbox="240 2072 502 2139">Päivämäärä</td> <td data-bbox="502 2072 1109 2139">Allekirjoitus</td> <td data-bbox="1109 2072 1452 2139">Puhelin (myös suuntanumero)</td> </tr> </table> <p>Jos allekirjoittajana on muu kuin kuntoutustuen saaja, on syy ilmoitettava</p> | Päivämäärä                  | Allekirjoitus | Puhelin (myös suuntanumero) |
| Päivämäärä   | Allekirjoitus  | Puhelin (myös suuntanumero) |               |                             |

Lakiosasto

22.12.1995

## OSATYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE JA VÄHENNETTY TYÖTTÖMYYSPÄIVÄRAHA

Vähennetty ja soviteltu päiväraha

Vähennetty päivä- Osa työttömälle maksettavista sosiaalietuuksista  
raha vaikuttaa sekä peruspäivärahan että ansiosidonnaisen  
päivärahan määrään. Päivärahasta ei vähennetä erora-  
haa, lapsilisää, perhe-eläkkeitä, asumistukea, toi-  
meentulotukea, vammaistukea, omaishoidon tukea, kan-  
saneläkkeensaajan hoitotukea, tapaturmavakuutuslain  
mukaan maksettua haittarahaa tai kustannusten kor-  
vausta, sotilasavustusta eikä sotilasvammalain mu-  
kaista elin- tai täydennyskorkoa tai kustannusten  
korvausta.

Sen sijaan muut sosiaalietuudet vähennetään päivära-  
hasta. Päivärahaa vähentäviä etuuksia ovat mm. osa-  
eläkkeenä myönnetty työkyvyttömyyseläke ja osa-ai-  
kaeläke.

Soviteltu työt- Työttömälle, joka on osa-aikatyössä, maksetaan sovi-  
ttömyyspäiväraha teltua työttömyyspäivärahaa. Päivärahaa vähentää 80  
prosenttia siitä palkan osasta, joka ylittää 750  
markkaa tarkastelujakson aikana.

Esimerkki

Tausta

X on syntynyt 2.9.1935  
TEL-työsuhde alkoi 12.5.1967  
X tuli osatyökyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa  
määrin työkyvyttömäksi 15.7.1995.  
Työsuhteen eläkepalkka on 11 500 mk/kk.

Samaan aikaan kun X on hakenut osatyökyvyttömyys-  
eläkettä hän on ollut työnhakijana työvoimatoimis-  
tossa. Työvoimatoimisto ei ole voinut osoittaa hä-  
nelle työtä, joten hänellä on oikeus työttömyyspäi-  
värahaan. Sen jälkeen kun X:lle on myönnetty työky-  
vyttömyyseläke osaeläkkeenä, X:n päivärahasta vähen-  
netään hänen saamansa sosiaalietuus.

Eläke

Eläkkeeseen oikeuttava aika:  
X:n työsuhde päättyi eläketapahtumaan. Hän täyttää  
eläkeiän 65 vuotta 2.9.2000.  
2000 v 9 kk 2 pv  
1967 v 5 kk 12 pv  
-----  
33 v 3 kk 21 pv = 399 kk

Täysi työkyvyttömyyseläke:

399 x 11 500  
----- = 5 735,62

800

Lakiosasto

22.12.1995

Osaeläke on puolet edellisestä

1

$$-- \times 5 \ 735,62 = 2 \ 867,81$$

2

X:n osaeläkkeenä myönnetty työkyvyttömyyseläke on 2 867,81 mk/kk.

### Työttömyyspäiväraha

Työttömyyspäivärahan perusteena oleva keskimääräinen kuukausiansio on tässä tapauksessa myös 11 500 mk/kk. (Huom. tavallisestihan eläkepalkan ja työttömyysrahan perusteena olevan keskimääräisen kuukausiansion määrät poikkeavat toisistaan, koska ennen päivärahan laskemista työntekijän bruttopalkasta vähennetään 4,5 %, joka vastaa työttömyys- tai lomautusajan TEL-maksuja. Niitä ei peritä päivärahoista.)

Kuukausittain maksettava sosiaalietuus muutetaan päiväkorvaukseksi jakamalla bruttokuukausipalkka 21,5:llä.

Päivärahan ansio-osa lasketaan päiväpalkan ja peruspäivärahan (118 mk) erotuksesta. Ansio-osa on 42 % 493,95 mk:n päiväpalkkaan (10 620 mk/kk = vertailukohta) asti ja sen ylittävältä osalta 20 %.

#### Esimerkki

Päiväpalkka 11 500 : 21,5 = 534,88 mk

Peruspäiväraha on 118 mk

Vertailukohdan 10 620 mk:n mukainen päiväraha on 493,95 mk.

Ansio-osa 42 % päiväpalkan ja peruspäivärahan erotuksesta:

$$493,95 - 118 = 375,95. \text{ Tästä } 42 \text{ prosenttia on } 157,89.$$
$$118 + 157,89 = 275,89 \text{ mk.}$$

Ansio-osa on 10 620 mk ylittävien tulojen osalta 20 prosenttia lasketun päiväpalkan (534,88) ja vertailukohdan päiväpalkan (493,95) erotuksesta:

$$534,88 - 493,95 = 40,93. \text{ Tästä } 20 \% \text{ on } 8,18 \text{ mk.}$$

Ansiosidonnainen päiväraha:  $275,89 + 8,18 = 284,07$  mk.

Koska X saa sosiaalietuutta, osaeläkkeenä maksettua työkyvyttömyyseläkettä, se vähennetään täysimääräisenä päivärahasta.

Eläke jaetaan 21,5, jotta saadaan päiväeläkkeen määrä.  $2 \ 867,81 : 21,5 = 133,39$ .

Päivärahasta 284,07 vähennetään 133,39. Erotus on 150,68.

Lakiosasto

22.12.1995

X:n ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha on 150,68 eli n. 3 239,62 mk/kk. Hänen kokonaistulonsa ovat noin 6 107,43 mk/kk.

|                               |          |
|-------------------------------|----------|
| X:n osatyökyvyttömyyseläke on | 2 867,81 |
| X:n työttömyyspäiväraha on n. | 3 239,62 |
|                               | -----    |
| Yhteensä                      | 6 107,43 |

## OSATYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE JA OSA-AIKATYÖ

Työkyvyttömyyseläke myönnetään osaeläkkeenä, jos henkilön työkyky on alentunut 2/5:llä mutta ei 3/5:llä.

Jos eläkkeen myöntämisen edellytykset ovat olemassa ja henkilö on osa-aikatyössä, hänen ansiotasonsa on pitänyt alentua 40 %.

X:n kuukausipalkka ennen osa-aikatyöhön siirtymistä oli 11 500 mk. Hän saa ansaita korkeintaan noin 59 % siitä eli 6 785 mk/kk, jotta myös ansiotason alenemisedellytys olisi olemassa.

|                               |                 |
|-------------------------------|-----------------|
| X:n osatyökyvyttömyyseläke on | 2 867,81        |
| X:n osa-aikatyön palkka on    | 6 785,00        |
|                               | -----           |
| Yhteensä                      | 9. 652,81 mk/kk |

## Vertailu:

|                                     |          |
|-------------------------------------|----------|
| Osatkv-eläke ja osa-aikatyö         | 9 652,81 |
| Osatkv-eläke ja työttömyyspäiväraha | 6 107,43 |
|                                     | -----    |
| Erotus                              | 3 545,38 |

ILMOITUS YKSILÖLLELLE VARHAISELÄKKEELLE /  
OSATYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEELLE SIIRTYMISESTÄ

Palautusosoite

|                                |                      |               |
|--------------------------------|----------------------|---------------|
| <b>1</b><br>ELÄKKEEN<br>HAKIJA | Sukunimi ja etunimet | Henkilötunnus |
|--------------------------------|----------------------|---------------|

## TÄYTTÄKÄÄ KOHTA 2 JOS OLETTE TYÖSKENNELLYT VIERAAN PALVELUKSESSA

|                       |   |
|-----------------------|---|
| <b>2</b><br>PALKKATYÖ | Työnantajan nimi ja osoite  |
|                       | Olen luopunut / luovun työnteosta<br><input type="checkbox"/> kokonaan; milloin? / 19 ; palkkaa on maksettu / maksetaan / 19 saakka<br><input type="checkbox"/> osittain; milloin? / 19 ; mitä työtä ja missä määrin teette tämän jälkeen (työaika/kk ja bruttopalkka)? |

TÄYTTÄKÄÄ KOHTA 3 JOS OLETTE TYÖSKENNELLYT JOKO YRITTÄJÄNÄ TAI ITSENÄISENÄ AMMATINHARJOITAJANA  
MAATALOUSYRITTÄJÄT TÄYTTÄVÄT ERILLISEN LIITELOMAKKEEN TM

|   |   |
|---|---|
| <b>3</b><br>YRITTÄJÄ-<br>TOIMINTA TAI<br>ITSENÄISEN<br>AMMATIN<br>HARJOITTA-<br>MINEN | Yrityksen nimi ja toimiala  |
|   | Olen luopunut / luovun yrittäjätoiminnasta<br><input type="checkbox"/> kokonaan; milloin? / 19<br><input type="checkbox"/> osittain; milloin? / 19 ; mitä työtä ja missä määrin teette tämän jälkeen (työaika/kk ja työtulo)?   |
|   | Kuka hoitaa työt, joista olette luopunut (nimi)?  |
|   | Henkilötunnus   |
|   | Yrityksen toiminta ja muutokset<br><input type="checkbox"/> Toiminta lopetettu; milloin? / 19<br>(jäljennös elinkeinotoiminnan lopettamisilmoituksesta tai vastaavasta selvityksestä liitteenä)<br><input type="checkbox"/> Toiminta jatkuu entisen laajuisena<br><input type="checkbox"/> Toimintaa supistettu; milloin? / 19 ; miten? |
|   | Yrityksen hallinta, jos toimintaa ei ole lopetettu<br><input type="checkbox"/> Yritys on edelleen omistuksessani / puolisoni omistuksessa<br><input type="checkbox"/> Yritys on myyty (jäljennös kauppakirjasta liitteenä) <input type="checkbox"/> Yritys on vuokrattu Milloin myyty / vuokrattu? / 19 Kenelle?                        |

## TÄYTTÄKÄÄ KOHDAT 4 - 5 JA ALLEKIRJOITAKAA LOMAKE

|                                       |   |
|---------------------------------------|---|
| <b>4</b><br>PÄIVÄRAHA-<br>TIEDOT      | Oletteko työnteon lopettamisen jälkeen saanut / hakenut<br>työttömyyspäivärahaa? sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa?<br><input type="checkbox"/> En ole saanut / hakenut <input type="checkbox"/> En ole saanut / hakenut<br><input type="checkbox"/> Olen saanut / hakenut <input type="checkbox"/> Olen saanut / hakenut |
|                                       | Mistä?  |
| <b>5</b><br>MAKSUOSOITE<br>JA VEROTUS | Pankin nimi ja konttori   |
|                                       | Täydellinen tilinumero  |
|                                       | Veronpidätyksessä käytetty perusprosentti   |
| <b>6</b><br>ALLE-<br>KIRJOITUS        | Vakuutan antamani tiedot oikeiksi<br>Päiväys ja allekirjoitus   |
|                                       | Puhelinnumero   |

Suunnittelu- ja laskentaosasto

22.12.1995

**ESIMERKKI TEL-SUURTYÖNANTAJALLE KUNTOUTUSRAHAN, KUNTOUTUSTUEN JA TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEEN AIHEUTTAMISTA KUSTANNUKSISTA**

Pientyönantajat (enintään 49 työntekijää) maksavat iästä riippumaton vakuutusmaksua, joten työnantajan omat kuntoutusrahat, kuntoutustuet ja työkyvyttömyyseläkkeet eivät aiheuta suoraan lisäkustannusta. Vakuutusmaksussa on huomioitu nämä menot keskimääräisesti.

Seuraavassa on käsitelty kustannuksia työkyvyttömyyseläketapauksessa täyden omavastuutekniikan piirissä olevan suurtyönantajan kannalta (vähintään 1000 työntekijää).

Osittain omavastuun piirissä työkyvyttömyystapauksissa ovat sellaiset yritykset, joilla työntekijöiden lukumäärä on yli 50 mutta alle 1000.

**1) KUNTOUTUSRAHA**

Kuntoutusraha muodostuu työkyvyttömyyseläkkeen suuruudesta perusosasta ja korotuksesta, joka on 33 %.

Kuntoutusrahan perusosa on eläkelaitoksen vastuulla. Sitä ei rahastoida, vaan kukin laitos maksaa vuosittaisen menon.

Täyden omavastuutekniikan piirissä oleva työnantaja maksaa perusosan aiheuttamista kuluista puolet.

**2) KUNTOUTUSTUKI**

Kuntoutustuki rahastoidaan samoin kuin muut työkyvyttömyyseläkkeet ja kustannukset kohdentuvat omavastuutekniikan piirissä olevalle työnantajalle kuten työkyvyttömyyseläkkeen kustannukset. Kuntoutuskorotuksesta vastaavat eläkelaitokset yhteisesti, se ei siis suoraan lisää omavastuutekniikan piirissä olevan työnantajan kustannuksia.

**3) TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE**

Täyden omavastuutekniikan piirissä olevalla työnantajalla työkyvyttömyysmaksuun vaikuttavat vain omat työkyvyttömyyseläketapaukset. Työnantaja kustantaa tulevan ajan työkyvyttömyyseläkkeiden alkumäärää vastaavan pääoma-arvon eli summan, joka keskimäärin riittää työkyvyttömyyseläkkeen maksamiseen (omavastuu). Työnantajalle tulee työkyvyttömyyseläkkeen alkamisvuonna isojakin kertakustannuksia yksittäisestä työkyvyttömyystapauksesta. Kuitenkin eri aikaan alkavien ja päättyvien työkyvyttömyyseläketapausten määrä tasoittaa vuosittaista maksua.

Suunnittelu- ja laskentaosasto

22.12.1995

**ESIMERKKI**

Esimerkki yksittäisestä työkyvyttömyystapauksesta suurtyönantajalle aiheutuvasta kustannuksesta. Se ei kuvaa kokonaistilannetta suurtyönantajan kohdalla.

## Oletukset

- henkilö syntynyt 1.7.1940
- työkyvyttömyys alkaa 1.1.96
- eläkeikä 65 v
- eläke 5 000 mk/kk
- kohdassa 1) kuntoutusrahaa maksetaan 1.7.96-31.12.97
- kohdassa 2) kuntoutustukea maksetaan 1.7.96-31.12.97
- kohdassa 3) työkyvyttömyys jatkuu vanhuuseläkeikään saakka

|      | 1) Kuntoutusraha<br>mk | 2) Kuntotutustuki<br>mk | 3) Tk-eläke<br>mk |
|------|------------------------|-------------------------|-------------------|
| 1996 | 15 000                 | + 390 636               | 390 636           |
| 1997 | 30 000                 | - 318 667               | 16 900            |
| 1998 |                        |                         | 11 412            |
| 1999 |                        |                         | 8 106             |
| 2000 |                        |                         | 5 995             |
| 2001 |                        |                         | 4 495             |
| 2002 |                        |                         | 3 280             |
| 2003 |                        |                         | 2 178             |
| 2004 |                        |                         | 1 099             |
| 2005 |                        |                         | 4 773             |
|      | =====                  | =====                   | =====             |
| yht. | 45 000                 | 71 969                  | 448 874           |

Lakiosasto

22.12.1995

## MUUTOKSIA KANSANELÄKELAITOKSEN JÄRJESTÄMÄN KUNTOUTUKSEN SÄÄNNÖKSIIN

1

Kuntoutusraha

1.1

Määräytyminen

Kuntoutusrahan määräytymisessä noudatetaan pääsääntöisesti samaa periaatetta kuin sairausvakuutuksen päivärahaissa. Päivärahan laskukaavaan sisältyviä tulorajoja ja prosenttiosuuksia on muutettu siten, että enintään 130.000 markan työtuloista päiväraha on 70 prosenttia vuosityötulon 300. osaa, 130.000 markan ylittävästä osasta 40 prosenttia ja yli 200.000 markkaa ylittävästä osasta 25 prosenttia (SVL 16 §).

Sairauspäivärahalla kuten myös kuntoutusrahalla korvataan nykyisin vain menetettyä ansiota. Kuntoutusrahan saaminen edellyttää, että henkilöllä on työtuloja vuodessa vähintään 5.000 markkaa (KRL 14 §).

Henkilölle, jolla on oikeus kuntoutusrahaan, voidaan maksaa enintään 60 markan suuruista tarveharkintaisista kuntoutusrahaa, jos se on toimeentulon turvaamiseksi välttämätöntä ja jos kuntoutusrahan määrä muutoin jäisi tätä pienemmäksi. Tämän kuntoutusrahan suuruuteen vaikuttavat periaatteessa kaikki henkilön omat ja hänen avio- tai avopuolisonsa työ- ja pääomatulot (KRL 14 § 3 mom, SVL 18 b §).

Ammatillisessa koulutuksessa olevalle itsenäisesti asuvalle tai huoltoveliäiselle opiskelijalle turvataan vähintään opintotukilaissa (11 § 1 mom 3 kohta) säädetyn opintorahan määrän suuruutta vastaava kuntoutusraha (KRL 17 §).

1.2

Maksaminen odotus- ja väliajoilta

Nykyisin kuntoutusrahaa on maksettu samansuuruisena sekä kuntoutuksen aikana että kuntoutuksen väli- ja odotusaikoina. Säännöstä on muutettu siten, että odotus- ja väliajoilta maksettavan kuntoutusrahan määrä on 20 prosenttia alempi kuin aktiivisen kuntoutusajan kuntoutusraha (KRL 8 § 2 mom).

1.3

Takautuva hakuaika

Kuntoutusrahan takautuva hakuaika lyhenee neljään kuukauteen vastaavasti kuin sairauspäivärahankin. Sitä voidaan kuitenkin maksaa takautuvasti pidemmäl-

Lakiosasto

22.12.1995

täkin ajalta, jos sen epääminen hakemuksen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta. (KRL 25 § 3 mom).

2

Matkakustannusten omavastuu

Kuntoutuksesta aiheutuneet matkakulut korvataan kuntoutujalle siltä osin, kun ne ylittävät omavastuuosuuden. Yhdensuuntaiselta matkalta omavastuuosuus on 45 markkaa. Jos tarpeellisten ja kohtuullisten matkakustannusten omavastuuosuudet ylittävät kalenterivuoden aikana 900 markkaa, korvataan ne täysimääräisesti tätä ylittävältä osalta (KKL 7 a §).

3

Kuntoutustarpeen selvittäminen

Kun sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan suorituspäivien kertamäärä ylittää 60, Kansaneläkelaitoksen on selvitettävä vakuutetun kuntoutustarve. Jatkossa 60 päivään lasketaan siten myös ne päivärahpäivät, joilta päivärahaa ei makseta (KKL 6 §)

4

Elinkeinotuki

Ammatillisena kuntoutuksena on myönnetty elinkeinotukena avustusta ja korotonta lainaa elinkeinon tai ammatinharjoittamisen tukemiseen. Elinkeinotukena voidaan jatkossa myöntää vain avustusta ja mahdollisuus lainaan poistuu (KKL 2 § 2 mom).